Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΑ'. καὶ ΙΒ'. κατὰ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΝ καὶ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΝ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ δασῶν καὶ δασοποιΐας.

Τὰ δάση πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου θεωροῦνται ὡς ὁ πολυτιμότερος ἐθνικός τε καὶ ἰδιόκτητος πλοῦτος, ἤ, μᾶλλον εἰπεῖν, ὡς ἀληθὲς μεταλλεῖον, τὸ ὁποῖον, ὅταν ἐντέχνως ἐκμεταλλεύηται, οὔτε δαπάνην τινὰ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν αὐτοῦ ἀπαιτεῖ, οὔτε ἐξαντλεῖται, τοὐναντίον μάλιστα ὅσῳ τεχνικώτερον ἐκμεταλλεύεται, τόσῳ πλειότερα παράγει. Εἰς ὅσας δὲ κοινωνίας ὑπάρχει ἔλλειψις χειρῶν, χρημάτων, καὶ μηχανῶν πρὸς ἀποχρώσαν καλλιέργειαν γαιῶν, ἡ δασοποιΐα εἶναι τὸ ἐπικερδέστερον τῶν ἐπαγγελμάτων, ἐὰν μάλιστα πλησίον τῶν κοινωνιῶν τούτων ἢ ἐν αὐταῖς γίνηται καὶ μεγάλη κατανάλωσις ξυλείας· διότι ἀρκεῖ μόνον νὰ προφυλάξῃς τῆς φθορᾶς ἔκτασίν τινα γῆς πρὸς μετασχηματισμὸν αὐτῆς εἰς δάσος, καὶ τότε τὸ δάσος τοῦτο, ὑλοτομούμενον τεχνηέντως, σὲ ὑπεραποζημιώνῃ κατ' ἔτος καὶ αἰωνίως διὰ τὴν καρτερίαν καὶ ὑπομονήν, ἅπερ μόνα καταβάλλεις πρὸς ἀνάπτυξίν του.

Καίτοι δὲ τοιούτων ὄντων τῶν πλεονεκτημάτων τῶν δασῶν, καὶ μεγάλης γιγνομένης καὶ ἐν ἡμῖν καὶ πέριξ ἡμῶν καὶ πανταχοῦ σχεδὸν τῆς ἀναγεννωμένης ἤδη Ἀνατολῆς καταναλώσεως ξυλείας, καὶ ἐκ λίαν μεμακρυσμένων μερῶν καὶ διὰ μεγάλης δαπάνης μετακομιζομένης ταύτης, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπεστήθη εἰσέτι ἡ δέουσα προσοχὴ πρὸς ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἀληθῶς ἀνεκτιμήτου τούτου θησαυροῦ. Ἐν ᾧ δὲ, ὡς πανταχόθεν περιβρεχομένης τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ θαλάσσης εὐλιμένου, ἐδυνάμεθα νὰ προμηθεύσωμεν πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν μὲ οἰκοδομήσιμον ὕλην, δυστυχῶς μέγα μέρος τῆς πρὸς οἰκοδομὴν καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν μας μεταφέρομεν ἐκ τῆς Δύσεως. Ἡ Βενετικὴ σανὶς παρ' ἡμῖν εἶναι ἡ μόνη ξυλεία, δι' ἧς κατασκευάζομεν καὶ τὰ πατώματα καὶ τὰς θύρας καὶ τὰ παραθυρόφυλλα τῶν οἰκιῶν μας καὶ ἄλλα πρὸς τούτοις οἰκιακὰ καὶ διὰ ξύλου γινόμενα σκεύη. Ἐν ᾧ δὲ εἴχομεν καὶ ἔχομεν ἔτι μεγίστας ἐκτάσεις γαιῶν κεκαλυμμένας μὲ ὡραιότατα καὶ προαιώνια καὶ αὐτοφυῶς γενόμενα δάση, δυστυχῶς καὶ ταῦτα κινδυνεύομεν ἤδη νὰ καταστρέψωμεν διὰ τῆς ἀκηδίας μας, καὶ ἡ ἐκ τούτων ὠφέλεια εἰς τὸ Κράτος εἶναι μηδαμινή. Ἀμφιβάλλομεν μάλιστα, ἐὰν ἡ ἐκ τῶν δασῶν ὠφέλεια καλύπτει τὴν πρὸς διατήρησιν αὐτῶν δαπάνην· διότι, ἐν ᾧ ἔχομεν, ὡς γνωστὸν, παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν τμῆμα δασονομικὸν, ἐν ᾧ ἔχομεν δασάρχας, δασονόμους, καὶ πληθὺν δασοφυλάκων, ἐν ᾧ δὲν στερούμεθα ἴσως καὶ δασονομικῶν τινων διατάξεων καὶ κανονισμῶν, καθ' ἃς ὅμως ἔχομεν ἐπισήμους πληροφορίας μόλις τετρακοσίων εἴκοσι χιλιάδων δραχμῶν ἐτήσιον εἰσόδημα ἔχομεν ἐκ τῶν δασῶν μας. Τὸ εἰσόδημα δὲ τοῦτο προέρχεται ἐκ τῶν ἑξῆς εἰδῶν.

Ἐκ ναυπηγησίμου καὶ οἰκοδομησίμου ξυλείας	δραχ. 300,000
ἐκ δασικῶν προϊόντων, οἷον βελανιδίου, κικκίδων, πρινοκοκίου	δραχ. 120,000

Ὅταν δὲ ἀναλογισθῶμεν, ὅτι τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, πρὸ τῆς ἑνώσεως αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἑπτανήσου εἶχεν ἔκτασιν γῆς, ἴσην τῶν πεντήκοντα περίπου ἑκατομ. στρεμμάτων(1), ὅτι ἐκ ταύτης

(1) Κατὰ τὸν συνταχθέντα ὑπὸ τῶν Γάλλων μηχανικῶν ἐπίσημον χάρτην τῆς Ἑλλάδος ἡ μὲν Πελοπόνησος μέχρι τοῦ γενωτέρου μέρους τοῦ Ἰσθμοῦ ἔχει ἔκτασιν ἴσην τῶν

βασ. στρεμμ. ἡ Στερεὰ Ἑλλὰς καὶ ἡ Εὔβοια	21,400,000
αἱ νῆσοι	32,800,000
	3,400,000
τὸ ὅλον	48,600,000

ὀκτὼ μὲν περίπου ἑκατομμύρια καλλιεργησίμου καὶ ἐν μέρει καλλιεργουμένης γῆς ἀνήκουσιν εἰς τὸ δημόσιον· διπλασία δὲ περίπου ταύτης ἐπίσης καλλιεργησίμου καὶ ἐν μέρει καλλιεργουμένης ἀνήκει εἰς τοὺς πολίτας, καὶ ὅτι ἅπαν σχεδὸν τὸ ὑπόλοιπον, τὸ ἐξ 25 περίπου ἑκατομμυρίων στρεμμάτων συγκείμενον, εἶναι ἐπιδεκτικὸν δασοποιΐας, ὅταν ἀναλογισθῶμεν πρὸς τούτοις, ὅτι ἕκαστον στρέμμα δάσους ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ παρέχει κατ' ἔτος τριῶν δραχμῶν καθαρὸν εἰσόδημα, ἐν πολλοῖς δὲ τῆς Γερμανίας Κράτεσι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥωσσίᾳ παρέχει πλειότερον, ἕν τισι μάλιστα τούτων δύναται νὰ παρέξῃ καὶ μέχρι τῶν ὀκτὼ δραχμῶν κατ' ἔτος καθαρὸν εἰσόδημα· ὅταν πρὸς τούτοις ἀναλογισθῶμεν, ὅτι ἐν μὲν τῇ Δύσει τὰ δάση μόνον ξυλεῖαν δύνανται νὰ παρέξωσιν, ἐν δὲ τῇ Ἀνατολῇ δύνανται νὰ παρέξωσι καὶ ἄλλα πολύτιμα δασικὰ προϊόντα, ὅταν, λέγωμεν, ἀναλογισθῶμεν ταῦτα, καὶ παραβάλλωμεν τὰ σημερινὰ ἐκ τῶν δασῶν μας εἰσοδήματα, πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν, μόνον ἐὰν ἐπροφυλάττωμεν ἐκ τῆς καταστροφῆς τὰς γαίας μας καὶ μετεσχηματίζωμεν ταύτας εἰς δάση, τότε τῇ ἀληθείᾳ καταλαμβανόμεθα ὑπὸ μεγίστης ἀγανακτήσεως, διότι βλέπομεν προφανῶς, ὅτι ἐδυνάμεθα μὲν νὰ ἐίμεθα πλούσιοι καὶ εὐδαίμονες, ἀλλ' ὅμως ἀποκαλούμεθα ὑπὸ τῶν δανειστῶν μας χρεωκόποι καὶ δυστυχοῦμεν μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν ἀκηδίαν μας.

Ἀλλ', ἐὰν ἐπιμελώμεθα ὅλων τῶν δασῶν μας, ποῦ θὰ εὑρίσκομεν μέρη καταναλώσεως ;

Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ ἔθνος ἔχει ἐν ἑαυτῷ τόσα στοιχεῖα καταναλώσεως ξυλείας, ὅσα ἔχει τὸ ἑλληνικόν. Ἔθνος, συγκείμενον ἐξ ἑνὸς περίπου ἑκατομμυρίου κατοίκων, καὶ ἔχον ἐν ἐνεργείᾳ τριάκοντα μέχρι τεσσαράκοντα χιλιάδων ναυτῶν, καὶ πέντε περίπου χιλιάδας ξυλίνων πλοίων, παριστᾷ μοναδικὸν καὶ ἐκπληκτικώτατον συνάμα θέαμα, διότι τὸ κατ' ἐξοχὴν ναυτικὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἔθνος, ἡ Ἀγγλία, ἀμφιβάλλομεν ἐὰν ἔχῃ, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ του, τοσοῦτον ναυτικόν, καὶ τοσαῦτα ξύλινα πλοῖα. Δεύτερον δὲ παρατηροῦμεν, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνέπτυξεν ἐν τῷ διαστήματι ὀλιγίστων ἐτῶν τοσαύτην δραστηριότητα πρὸς εἰρηνικὴν ἀποκατάστασιν καὶ εὐημερίαν, ὅσην τὸ ἑλληνικόν. Πρὸ τεσσαράκοντα μὲν ἐτῶν μία μόνη καλύβη τοῦ τελωνοφύλακος Ὀθωμανοῦ ὑπῆρχεν ἐν Πειραιεῖ, ἄθλιά τινα οἰκοδομήματα ὑπῆρχον ἐν Ἀθήναις, ἐν Πάτραις, ἐν Καλάμαις, ἐν Σύρῳ καὶ ἀλ-

λαχοῦ, σήμερον δὲ ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς ἐκπληκτικὰ μέγαρα, ἐν οἷς ἐδαπανήθησαν ἄπειρα ἑκατομμύρια δραχμῶν πρὸς προμήθειαν ξυλείας. Περιττὸν δὲ εἶναι νὰ ἐπαναλάβωμεν, ὅτι ἡ τεραστία αὕτη πρόοδος ἀνήκει μόνον εἰς τὴν ἰδιωτικὴν δραστηριότητα τοῦ ἔθνους, οὐδόλως δὲ εἰς τὴν πρόνοιαν ἢ εἰς τὴν ὤθησιν τῆς Κυβερνήσεώς του. Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον παρατηροῦμεν, ὅτι ἐγγύτατα τῆς εὐλιμένου Ἑλλάδος ὑπάρχουσιν ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Σμύρνη καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις, ὅτι αἱ πόλεις αὗται πρὸ τεσσαράκοντα μὲν ἐτῶν μόνον τὴν ὀνομασίαν εἶχον τῶν πόλεων, σήμερον δὲ ἀμιλλῶνται κατὰ τὴν καλλονὴν μὲ τὰς ὡραιοτέρας πόλεις τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι αἱ μεγαλουπόλεις αὗται οἰκοδομοῦνται σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν μὲ ξυλείαν τῆς Δύσεως. Εἶναι δὲ τόσον μέγας ὁ ἀριθμὸς τῶν φορτίων ξυλείας, τῶν ἀναχωρούντων σχεδὸν καθ' ἑκάστην ἐκ Τεργέστης διὰ τὴν Ἀνατολὴν, μᾶς ἔλεγε φίλος τις πρὸ ἡμερῶν, ὥστε, ἂν τὰ πλοῖα ταῦτα μετεκόμιζον γῆν Αὐστριακὴν, ἤθελον ἐλαττώσει πολὺ τὴν ἔκτασιν τῆς Αὐτοκρατορίας ταύτης· ἀλλ' ὅμως τὰ δάση τῆς Αὐστρίας οὐχὶ μόνον δὲν ἐλαττοῦνται, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην αὐξάνουσι καὶ προάγονται.

Μέρη λοιπὸν καταναλώσεως τῆς ξυλείας εἶχε καὶ αἰωνίως θὰ ἔχῃ ἡ Ἑλλὰς, κατὰ δυστυχίαν ὅμως στερεῖται ξυλείας καὶ πρὸς αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἀνάγκας της, καὶ οὔτε εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς ταύτας, ἐφ' ὅσον ἀφίνομεν τὰ δάση μας καὶ τὰς γαίας μας εἰς τὴν διάκρισιν τῶν αἰγῶν καὶ τῶν αἰγοποιμένων, ἐφ' ὅσον πυρπολοῦμεν τὰ δάση μας, ἵνα φυτρώσῃ ἐν αὐτοῖς αὐτοφυὴς χόρτος, καὶ ἐφ' ὅσον δὲν μάθωμεν τοῦτον μὲν νὰ κατασκευάζωμεν κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γεωργικῆς, τὰ δὲ δάση μας νὰ θεωρῶμεν ὡς ἀληθὲς μεταλλεῖον, πολυτιμότερον ἴσως καὶ αὐτῶν τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Καλλιφρονίας τῶν μεταλλείων.

Καὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἄρα καὶ παρ' ἡμῖν νόμοι, προστατεύοντες τὰ δάση; καὶ δὲν προέβλεψεν ἄχρι τοῦδε ἡ Κυβέρνησις νὰ ὀργανίσῃ τὴν δασονομικὴν ὑπηρεσίαν;

Οὔτε νόμων δασικῶν στερούμεθα, οὔτε δασονομικῶν ὑπαλλήλων ἀμοιροῦμεν, τοὐναντίον μάλιστα ἀμφοτέρων τούτων ἔχομεν τοσαύτην ἀριθμητικὴν ἀφθονίαν, ὥστε δυνάμεθα νὰ δανείσωμεν καὶ εἰς ἄλλα Κράτη· ἀλλὰ δυστυχῶς οὔτε ἅπαντες οἱ νόμοι οὗτοι εἶναι ἐφαρμόσιμοι εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὔτε φροντίς τις ἐλήφθη ἢ προσπάθεια κατεβλήθη νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αὐστηρῶς τοῦ-

λάχιστον οἱ κατάλληλοι, οὔτε πρόνοια ἡ ἐλαχίστη ἐλήφθη νὰ μορφωθῇ, ἐκ τῶν ἐνόντων, κατάλληλον προσωπικόν. Ἀλλ' ἐν ᾧ εἰς ἅπαντα τὰ πεπολιτισμένα Κράτη ἡ δασονομικὴ ὑπηρεσία θεωρεῖται ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ καὶ προαγωγὴν αὐτῆς συνιστῶσιν εἰδικὰς σχολὰς, τοὺς δ' ἐν αὐταῖς σπουδάζοντας ὑποβάλλουσιν εἰς μυρίας δοκιμασίας καὶ ἐξετάσεις, πρὶν ἢ μεταχειρισθῶσι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, εἰσαχθέντας δὲ εἰς αὐτὴν τοὺς θεωροῦσι πολυτίμους, καὶ οὐδείς ποτε τολμᾷ οὔτε νὰ παύσῃ οὔτε νὰ μεταθέσῃ τούτους, ἂν μὴ δικαστικῶς πλημμελήσωσιν, ἐν ᾧ λέγομεν εἰς ἅπαντα τὰ πεπολιτισμένα Κράτη θεωροῦσιν οὕτω τὴν δασονομικὴν ὑπηρεσίαν, παρ' ἡμῖν, πρὸ τῆς μεταπολιτεύσεως τοὐλάχιστον ἢ ἴσως καὶ μέχρι τῆς σήμερον, ἅπαντας τοὺς κατενοχλοῦντας τοὺς ὑπουργοὺς καὶ τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς γερουσιαστὰς διὰ θέσεις, διορίζομεν δασάρχας ἢ δασονόμους ἢ δασοφύλακας, χωρὶς ν' ἀπαιτηθῇ παρ' αὐτῶν οὐδεμία μάθησις, καὶ οὐδεμία περὶ τῆς ἱκανότητος καὶ τιμιότητος αὐτῶν ἐγγύησις, ἀλλὰ τρόπον τινὰ, διὰ νὰ ξεφορτώνωνται αὐτοὺς οἱ ὑπουργοὶ, οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ γερουσιασταὶ, τοὺς διώριζον δασονομικοὺς ὑπαλλήλους, ἵνα προσπορίζωνται διὰ τοῦ μισθοῦ καὶ διὰ τῶν καταχρήσεων ἀμέριμνον πόρον ζωῆς. Καὶ ἐντεῦθεν προέκυψεν, ὥστε τὰ μὲν σημαντικώτερα καὶ πολύτιμα τοῦ Κράτους δάση ἠλαττώθησαν πολὺ τὴν ἀξίαν, ἄλλα δὲ καὶ κατεστράφησαν καθ' ὁλοκληρίαν.

Διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν δὲ τὴν σπουδαιότητα, ἣν ἄλλα ἔθνη ἀποδίδουσιν εἰς τὴν δασονομικὴν ὑπηρεσίαν μεταφράζομεν ἐνταῦθα τὸ ἑξῆς τεμάχιον ἐκ τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς δασονομικῆς ὑπηρεσίας.

«Τὸ προσωπικὸν τῶν ἁπλῶν δασοφυλάκων ἐν Γαλλίᾳ σχη»ματίζεται εἴτε κληρονομικῶς ἐκ τῶν υἱῶν τῶν ἀρχαίων δα»σοφυλάκων, εἴτε ἐξ ἀρχαίων ὑπαξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ· ἐν »γένει ὅμως προτιμῶνται οἱ πρῶτοι, οἵτινες, γεννηθέντες εἰς τὰ »δάση, καὶ κληρονομήσαντες, οὕτως εἰπεῖν, τά τε δικαιώματα »καὶ τὰ καθήκοντά των, ἐξοικειοῦνται κάλλιον μετὰ τῆς μονα»ξίας καὶ προτιμῶσι τὸν ἔντιμον καὶ εἰρηνικὸν βίον μᾶλλον »τῶν ἀρχαίων ὑπαξιωματικῶν, τῶν προτιμώντων, ὡς γνωστὸν, »τὸν βίον τῶν κρασοπωλείων. Οἱ φύλακες οὗτοι, καίτοι δυνάμενοι »νὰ προαχθῶσιν ἱεραρχικῶς καὶ εἰς βαθμοὺς μεγαλειτέρους, ἐπὶ »τῶν συνήθων ὅμως περιστάσεων οὔτε ἐλπίζουσιν οὔτε θηρεύ»ουσι προβιβασμὸν ἄλλον, πλὴν τὸν τοῦ δασονόμου, ὅστις βαθ-

»μὸς τοὺς παρέχει καὶ ἐξουσίαν τινὰ πλειοτέραν καὶ εἰσόδημα »ἐνιαύσιον κατά τι μεγαλείτερον, φθάνον μέχρι τῶν χιλίων »φράγκων κατ' ἔτος. Διὰ νὰ γείνωσι δὲ δασονόμοι οἱ δασοφύλα»κες, ἀπαιτεῖται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς εἰδικὰς ἐξετάσεις, αἵτινες »καθίστανται δυσχερέσταται εἰς ἄνδρας, μὴ συστηματικῶς ἐκ»παιδευθέντας. ἀλλ' οὐχ ἧττον τινὲς δασοφύλακες, πεπροικι»σμένοι ὄντες μὲ νοημοσύνην καὶ μεγάλους καταβάλλοντες »κόπους εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν καθηκόντων των, δύνανται νὰ »προαχθῶσι καὶ μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ δασονόμου, ἀλλὰ τοῦτο »εἶναι ἐξαίρεσις, οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν δασονόμων τῶν δασαρ»χῶν καὶ τῶν δασοεπιθεωρητῶν ἐξέρχονται τοῦ σχολείου τῆς »Νανσῆς.»

«Εἰς τὴν σχολὴν δὲ ταύτην εἰσέρχονται μόνον διὰ συναγωνι»σμοῦ, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ εἰσαγόμενοι ἡλικίαν οὔτε »ἐλάσσωνα τῶν δέκα ὀκτὼ ἐτῶν οὔτε μείζονα τῶν εἴκοσι καὶ ἑνός· »πρέπει πρὸς τούτοις νὰ ἔχωσιν ἀπολυτήριον ἢ δίπλωμα γυμνα»σίου (bachelier ès sciences) καὶ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἐξετάσεις »ὁμοίας τῶν εἰσαγομένων εἰς τὸ πολυτεχνικὸν σχολεῖον. Εἰσα»γόμενοι δὲ διδάσκονται τὴν δασουργίαν ἐν γένει καὶ τὴν δα»σονομίαν, τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, τὴν γαιολογίαν, τὴν τοπο»γραφίαν, τὴν κατασκευὴν ὁδῶν καὶ τὸ δασονομικὸν δίκαιον. »Τὰ μαθήματα ταῦτα, εἰς τὰ ὁποῖα λυπούμεθα διότι δὲν προ»σετέθη καὶ ἡ σπουδὴ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, διδάσκονται »κατὰ τὸν χειμῶνα, κατὰ δὲ τὸ θέρος κάμνουσιν ἐπιτοπίως »ἐφαρμογήν. Ἐπὶ τέλους οἱ μαθηταὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν »σπουδῶν των εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ κάμωσιν ὑπὸ τὴν διεύ»θυνσιν τῶν καθηγητῶν των διαφόρους ἐκδρομὰς εἰς τὰ κυριώ»τερα δάση τῆς Ἀλσάκης, καὶ τῆς Λορραίνης. Τὸ σχολεῖον τοῦτο »ἄλλοτε ἐχρησίμευε πρὸς μόρφωσιν μόνον δασονομικῶν ὑπαλ»λήλων, μόλις δὲ τελευταῖον ἐπετράπη καὶ εἰς ἁπλοῦς πολί»τας ἡ ἐν αὐτῷ σπουδή.»

«Μετὰ διετῆ δὲ τοιαύτην σπουδὴν οἱ μαθηταὶ ὑποχρεοῦνται »καὶ εἰς εἶδός τι πρακτικῆς μαθήσεως (stage), τὸ ὁποῖον παρα»τείνεται ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ Κράτους καὶ τῆς ἐπιδό»σεως τῶν μαθητῶν. Ἔπειτα δὲ διορίζονται δασονόμοι (gardes»généraux), ὑπηρετοῦσιν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐπιθεωρητῶν (ins-

»pecteurs) εἰς δάση ἑξήκοντα χιλιάδων στρεμμάτων ἐκτάσεως »μέχρις ἑκατόν» (1).

Καὶ τοιαῦτα μὲν εἶναι τὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐν Γαλλίᾳ οἱ ἁπλοῖ δασοφύλακες, οἱ δασονόμοι, καὶ οἱ δασάρχαι. Λυπούμεθα δὲ διότι δὲν δυνάμεθα νὰ μεταφέρωμεν ἤδη εἰς τὰς στήλας τῆς Μελίσσης ὁλόκληρον τὴν περὶ δασονομίας ἀξιολογωτάτην πραγματείαν τοῦ Κυρίου Ι. Κλαβῶ, ἀλλὰ τοῦτο ἐλπίζομεν νὰ πράξωμεν προσεχῶς, ἵνα μάθωσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται ἔν τινι λεπτομερείᾳ πόσα πλούτη ἐξάγουσι καθ' ἑκάστην τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἐκ τῶν δασῶν των, καὶ ποίαν ἀξίαν ἀποδίδουσιν εἰς αὐτά. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν δὲ τῇ Ῥωσσίᾳ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶ Γερμανικοῖς Κράτεσιν ὁ βαθμὸς καὶ αὐτοῦ τοῦ ἁπλοῦ δασοφύλακος συνεπάγεται καί τινα βαθμὸν ἐπισημότητος ἢ εὐγενείας· ὁ δὲ βαθμὸς τοῦ δασονόμου, ἢ τοῦ δασάρχου ἢ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δασῶν ἐξισοῦται πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ ταγματάρχου τοῦ συνταγματάρχου ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὑποστρατήγου. Οὐδέποτε δὲ ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος νὰ γείνῃ δασοφύλαξ, διότι δὲν ἔχει ἄλλο τι ἔργον· ἢ νὰ μεταθέσῃ ἢ νὰ παύσῃ δασοφύλακα δασονόμον ἢ δασάρχην, διὰ νὰ τοποθετήσῃ τοὺς συγγενεῖς ἢ τοὺς φίλους του ἢ τοὺς παρ' ἄλλου τινὸς ἰσχυροῦ τῆς ἡμέρας προστατευομένους.

Ἐν τοῖς τοιούτοις λοιπὸν Κράτεσιν οὐδὲν παράδοξον ἐὰν ἡ δασονομία κατέστη ἐπιστήμη· καὶ φυσικώτατον εἶναι τὰ δάση ν' ἀποτελῶσι τὴν σημαντικωτέραν πηγὴν πλούτου, μεγαλείου καὶ εὐδαιμονίας εἴς τε τὰ Κράτη καὶ εἰς τοὺς πολίτας. Παρ' ἡμῖν δὲ τί ἐγένετο ἐν τῷ διαστήματι τριάκοντα ἐτῶν; ὦ φρίττομεν καὶ νὰ τὸ ἀναλογισθῶμεν· τὸ ἐπαναλαμβάνομεν ὅμως ἐπίτηδες καὶ ἔν τινι μάλιστα λεπτομερείᾳ, ἵνα καταστήσωμεν καταφανεστέραν τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης ἀκηδίας βλάβην τῶν συμφερόντων μας. Ὁ οὐδεμίαν δασονομικὴν γνῶσιν ἔχων, ὁ πάντῃ ἀγράμματος, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ὀκνηρός, ἢ ὁ μὴ εὐδοκιμήσας εἰς ἄλλην τινὰ ὑπηρεσίαν, ἐχειροτονεῖτο δασοφύλαξ, δασονόμος, ἢ καὶ δασάρχης· τουτέστιν εἰς τὸν πάντῃ ἀνίκανον, εἰς τὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἀγράμματον, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν ἐκ τῆς πείρας ἀποδειχθέντα νωθρὸν

---

(1) Ἴδε Revue de deax mondes τόμ. 37 1862 σελ. 594 —595.

καὶ ἀνήθικον ἐνεπιστεύοντο τὰ τιμαλφέστερα συμφέροντα τοῦ τε Κράτους καὶ τῆς κοινωνίας. Σὲ διορίζομεν δασοφύλακα, δασονόμον, ἢ δασάρχην, ἔλεγον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ὑπουργοὶ τῆς πεσούσης δυναστείας καὶ οἱ ἰσχυροὶ τῆς ἡμέρας, ἵνα οἰκονομήσῃς, ὅπως κάλλιον δυνηθῇς, τὰς ἀνάγκας σου· ἀδιάφορον δὲ, ἂν ἦσαι κούτσουρον ἀγράμματον καὶ ἀνίκανον· ἀδιάφορον, ἐὰν καταστραφῶσιν ἐκ τῆς ἀμαθείας ἢ τῆς ἀμελείας σου τὰ δάση· ἀδιάφορον, ἐὰν πυρπολήσωσι ταῦτα οἱ τοποθετούμενοι καὶ προστατευόμενοι ὑπὸ σοῦ ποιμένες· ἀδιάφορον, ἐὰν ἐκ τῆς πυρπολήσεως τῶν δημοσίων δασῶν καταστρέφωνται καὶ ἀνυπολόγιστα ἰδιωτικὰ συμφέροντα· ἀδιάφορον, ἐὰν ἐκ τούτων ξηραν θῶσι ποταμοὶ καὶ βρύσεις· ἀδιάφορον, ἐὰν ἐκ τούτων πάθῃ ἡ δημόσιος ὑγεία, ἀρκεῖ μόνον νὰ σὲ ξεφορτωθῶμεν, καὶ νὰ εὕρῃς προσωρινῶς πόρον τινὰ ζωῆς· μὴ φροντίζῃς περὶ τῆς αὔριον οὔτε διὰ σὲ οὔτε διὰ τὸ Κράτος οὔτε διὰ τὴν κοινωνίαν· φρόντισον μόνον πῶς νὰ διατηρηθῇς ὅσον ἔνεστι πλειότερον ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ πῶς νὰ ὠφεληθῇς ὅσον ἔνεστι πλειότερον ἐξ αὐτῆς, διότι καὶ πρὶν φθάσῃς εἰς αὐτὴν ἐνδέχεται νὰ εὕρῃς τὸν ἀντικαταστάτην σου. Τοιαύτη περίπου ἦτο ἡ δασονομικὴ ὑπηρεσία ἐπὶ τῆς μακρᾶς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος, ἂν οὐχὶ βεβαίως κατὰ νόμους ἢ κατὰ τύπους (διότι τοιούτους ἔχομεν ἂν οὐχὶ τοὺς καταλληλοτέρους, τοὐλάχιστον ὅμως τοὺς πλέον ἐπεξειργασμένους) ἀλλὰ κατ' οὐσίαν, μετὰ τῆς διαφορᾶς μόνης, ὅτι πάλαι ποτὲ ἐφρόντισεν ἡ Κυβέρνησις νὰ μορφώσῃ μόνον δύο ἐπιθεωρητὰς τῶν δασῶν, ἀλλ' ἀμφιβαλλομεν πολὺ, ἂν ποτε ἀπεδόθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν ἡ δέουσα σπουδαιότης, ἂν ποτε εἰσηκούσθησαν αἱ προτάσεις των, καὶ ἂν ποτε ἐτόλμησαν οὗτοι, ἢ ἠθέλησαν νὰ ἐργασθῶσι σπουδαίως, ἀφ' οὗ ἐκ τῶν προηγουμένων ἐγίνωσκον, ὅτι οὔτε νὰ προστατεύσουν ἐδύναντο τοὺς καταλλήλους δασονομικοὺς ὑπαλλήλους, οὔτε νὰ παύσουν τοὺς ὀκνηροὺς ἢ καταχραστὰς, οὔτε νὰ μορφώσουν ἄλλους ἢ νὰ προτείνουν τὸν διορισμὸν αὐτῶν.

Καὶ τὶ μὲν ἀπαιτεῖται νὰ γείνῃ πρὸς διοργάνωσιν τῆς δασονομικῆς ἐν γένει ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους δὲν ἀπόκειται εἰς ἡμᾶς νὰ τὸ εἴπωμεν, διότι οὔτε τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς τοῦτο γνώσεις ἔχομεν, οὔτε ἄλλην τινὰ ἁρμοδιότητα ἀντιποιούμεθα· οὐχ ἧττον ὅμως φρονοῦμεν, ὅτι δὲν ἤθελε σφάλει τις, ἐὰν συσυστήσῃ ἐνθέρμως εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐν γένει μὲν τὴν μονιμότητα τῶν ὑπαλλήλων καὶ κατ' ἐξοχὴν τῶν δασονομικῶν, ἰδίως δὲ νὰ παύσωσιν ἢ νὰ περιορισθῶσιν εἰ δυνατὸν αἱ ὑποτροφίαι

τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν σπουδὴν τῶν ἄλλων ἰδιωφελῶν ἐπιστημῶν καὶ ν' ἀντικατασταθῶσι διὰ τῆς σπουδῆς κοινωφελῶν, ἰδίως δὲ προτείνομεν εἰς ἕκαστον γυμνάσιον τοῦ Κράτους νὰ διαταχθῇ, εἰ δυνατὸν μάλιστα ἀπὸ τοῦδε, ὁ ἐξῆς συναγωνισμός.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους δύνανται νὰ συναγωνισθῶσιν ἐν ἑκάστῳ γυμνασίῳ ἅπαντες οἱ λαβόντες ἀπολυτήρια μὲ τὸν βαθμὸν ἄριστα, καὶ οἱ ἔχοντες ἡλικίαν μεταξὺ τοῦ 18 καὶ 21 ἔτους. Ἐξ ὅλων δὲ τούτων τῶν ἀρίστων ὁ μᾶλλον τῶν ἄλλων εὐδοκιμήσας νὰ πεμφθῇ δημοσίᾳ δαπάνῃ εἰς Νανσῆ πρὸς ἐκμάθησιν τῆς δασονομικῆς ἐπιστήμης. Μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του νὰ λάβῃ ἀμέσως ἀνάλογόν τινα βαθμὸν καὶ μισθὸν καὶ νὰ διορισθῇ δασάρχης. Νὰ νομοθετηθῇ δὲ, ὅτι οὐδεὶς δασάρχης παύεται ἢ μετατίθεται ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως· οὐδεὶς δασονόμος ἢ δασοφύλαξ διορίζεται ὑπ' αὐτὸν ἄνευ τῆς ἰδίας τοῦ δασάρχου προτάσεως· πᾶσα δὲ ἡ εὐθύνη τῆς προαγωγῆς ἢ τῆς βλάβης καὶ τῆς καταστροφῆς τῶν κατὰ τὴν δικαιοδοσίαν του δασῶν νὰ ἐπιβαρύνῃ μόνον τὸν δασάρχην· ἀναλόγως δὲ τῆς βελτιώσεως τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του δασῶν καὶ ἀναλόγως τῶν ἐκ τούτων εἰσοδημάτων νὰ ὁρισθῇ καὶ ποσοστόν τι, π. χ. ἐκ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐμφυτεύσεως ἢ ἀναπτύξεως δέκα στρεμμάτων δάσους, ὁ δασάρχης νὰ λαμβάνῃ ἀνάλογόν τινα ἠθικὴν ἀμοιβήν· ἃς μὴ λησμονήσωμεν δὲ ὅτι οἱ Ἐνετοὶ ἀντήμειβον μὲ ἓν χρυσοῦν δουκάτον τὸν φυτεύσαντα ἢ ἐξημερώσαντα καὶ περιποιηθέντα μίαν ῥίζαν ἐλαίας ἐν Ἑπτανήσῳ· νὰ λαμβάνῃ δὲ πρὸς τούτοις ὡς ἀμοιβὴν καὶ δύο τρία ἢ καὶ πέντε τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του δάσους. Ἐὰν δὲ ᾖναι ἀληθὴς ἡ κοινὴ μὲν καὶ τετριμμένη ἀλλ' οὐχ ἧττον σοφὴ παροιμία «τὸ ἀγώγι ἐξυπνᾷ τὸν ἀγωγιάτην», πιστεύομεν ὅτι τὸ μέσον τοῦτο, συνδιαζόμενον μάλιστα καὶ μὲ ἄλλας ἠθικὰς ἀμοιβὰς, τὰς ὁποίας πιστεύομεν, ὅτι δὲν θ' ἀμελῶσι νὰ παρέχωσι τοῦ λοιποῦ αἱ Κυβερνήσεις πρὸς τοὺς μετὰ ζήλου ὑπηρετοῦντας αὐτὴν ὑπαλλήλους, θὰ ἐπιτύχῃ ἄριστα τοῦ σκοποῦ του.

Ἀλλὰ πρὸ παντὸς νόμου καὶ πρὸ πασῆς ἄλλης φροντίδος πρὸς τακτοποίησιν καὶ προαγωγὴν τῆς δασονομικῆς ὑπηρεσίας, ἀπαιτεῖται πρῶτον μὲν νὰ ἐπέλθῃ γενικὴ ἀσφάλεια καθ' ἅπαν τὸ Κράτος· δεύτερον δὲ νὰ ἐκλείψωσιν αἱ καταστρέφουσαι τὰ δάση αἶγες, καὶ τρίτον νὰ συνειθίσωμεν νὰ προπαρασκευάζωμεν χόρτον διὰ τὰ ζῶά μας· ἄνευ τούτων οὐδὲν εἶναι δυ-

νατὸν νὰ πραχθῇ καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ· ἅμα δὲ ἐξαλειφθῶσιν αἱ αἶγες καὶ καταστα θῇ ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ τάξις, πολλὰ γυμνὰ τὴν σήμερον ὄντα ὄρη, εἴμεθα πεπεισμένοι πληρέστατα, ὅτι καὶ αὐτομάτως ἢ καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης περιποιήσεως θὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ δασῶν. Περιττὸν δὲ εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅτι πλὴν τούτων ὅλων ἀπαιτεῖται, ἂν ὄχι ἄλλο, τοὐλάχιστον ὅμως αὐστηροτάτη ἐφαρμογὴ τῶν ἄχρι τοῦδε νομοθετηθέντων περὶ ἀσφαλείας τῶν δασῶν καὶ τῶν κτημάτων· ἐὰν δὲ ἐδυνάμεθα, ἠθέλαμεν προτείνει νὰ νομοθετηθῇ ὅτι τοῦ λοιποῦ διὰ πᾶν μὲν μικρὸν ζῶον, συλλαμβανόμενον κατὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ δασοφύλακος ἢ δασονόμου, ἐντὸς ἀπηγορευμένης περιφερείας δάσους, νὰ πληρώνῃ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ζώου πρόστιμον ἴσον τοῦ τεταρτημορίου τῆς ἀξίας του· ἐν δὲ ὑποτροπῇ, ἴσον τοῦ ἡμίσεως· καὶ ἐν τρίτῃ ὑποτροπῇ νὰ θεωρῆται ὡς ἰδιοκτησία τοῦ συλλαβόντος αὐτὸ εἴτε προξένησεν εἰς τὸ δάσος βλάβην εἴτε μή· διὰ πᾶν δὲ μέγα ζῶον τὸ μὲν πρῶτον νὰ πληρώνῃ ὁ ἰδιοκτήτης δέκα δραχμῶν πρόστιμον· τὸ δὲ δεύτερον, εἴκοσι πέντε· ἐν τρίτῃ δὲ ὑποτροπῇ, πεντήκοντα, καὶ ἐν τετάρτῃ νὰ καθίσταται ἰδιοκτησία τοῦ δυναμένου ν' ἀποδείξῃ δασοφύλακος ἢ δασονόμου, ὅτι τὸ ζῶον συνελήφθη τετράκις, βόσκον ἐντὸς τῆς ἀπηγορευμένης περιφερείας τοῦ αὐτοῦ δάσους· καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἑκάστῃ συλλήψει τὸ ζῶον πρέπει νὰ σιγματίζηται ἀνεξητίλως· ἅπαντα δὲ τὰ πρόσιμα νὰ εἰσπράττωνται καταναγκαστικῶς ὡς δημόσια χρέη καὶ νὰ χρησιμεύωσιν ὡς ἀμοιβὴ τοῦ ζήλου τῶν δασοφυλάκων ἢ δασονόμων. Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν μὲν τῆς ἐνοχῆς ν' ἀρκῇ ἡ ἐπ' αὐτοφώρῳ σύλληψις τοῦ ζώου ἐντὸς τῆς ἀπηγορευμένης περιφερείας· ὁ συλλαμβάνων τοῦτο δασονόμος ἢ δασοφύλαξ πρέπει ἀμέσως νὰ δέσῃ ἢ ν' ἀσφαλίσῃ αὐτὸ ἐν τῷ τόπῳ τῆς συλλήψεως· νὰ βεβαιώσῃ δὲ τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν καὶ δι' ἑνὸς ἔτι ὡρκισμένου δασοφύλακος ἢ δασονόμου, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτου, διὰ δύο ἄλλων μαρτύρων· νὰ συντάσσῃ ἀμέσως πρωτόκολλον, καὶ νὰ πέμπῃ τοῦτο εἰς τὸ ἐπαρχιακὸν ταμεῖον πρὸς εἴσπραξιν τοῦ προστίμου του. Περιττὸν δὲ εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι μαζὶ μὲ τοιοῦτόν τινα νόμον καθ' ἡμᾶς ἔπρεπε νὰ ψηφισθῇ καὶ ἕτερός τις ἐπίσης αὐστηρὸς ἢ καὶ δρακόντιος κατὰ τῶν δασονομικῶν ἐκείνων ὑπαλλήλων, οἵτινες ἤθελον ἀποδειχθῇ ὅτι κατεχράσθησαν τῆς ἐξουσίας των, ἢ ὅτι ἄλλως πως ἐδολιεύθησαν αὐτήν, ἢ ὅτι ἐχαρίσθησαν εἰς πρόσωπα. Ἡ ἐλαχίστη παρεκτροπὴ ἢ κατάχρησις ἢ δολιότης τοῦ δασονομικοῦ ὑπαλλήλου νὰ τιμωρῆται τοὐλάχιστον μὲ ἰσόβιον παῦσιν ἢ ἀποχὴν ἀπὸ πάσης δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ

μὲ δεκαετῆ σέρησιν τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων. Τὰ δὲ μεγαλείτερα ἐγκλήματα νὰ συνεπιφέρωσι διπλασίαν τῆς τῶν κοινῶν ἐγκλημάτων ποινῆς. Ἴσως θεωρήσει τις δρακοντείους τοὺς νόμους τούτους, ἀλλ' ἂν ἡ μακροχρόνιος ἡμῶν πεῖρα ἐπὶ τῆς σπουδῆς τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος ἔχῃ ἀξίαν τινὰ, πιστεύομεν καὶ δυνάμεθα μάλιστα ν' ἀποδείξωμεν ἔκ τε τῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τῆς πείρας, ὅτι τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων οὐδέποτε ἐφοβήθησαν ἢ παρέβλεψαν οἱ Ἕλληνες· μόνη ἡ κακὴ ἐφαρμογὴ αὐτῶν καὶ τοὺς Ἕλληνας κατέστησεν ἐνίοτε ἀναγώγους καὶ τοὺς νόμους κατεδίκασεν εἰς ἀχρηστίαν· ὅθεν καθ' ἡμᾶς οὐδεμίαν εὐλογοφανῆ πρόφασιν δύναται νὰ προτείνῃ τοῦ λοιποῦ ἡ Κυβέρνησις, ἐὰν μὴ παρέξῃ εἰς τοὺς πολίτας ἀσφάλειαν τιμῆς, ζωῆς, καὶ ἰδιοκτησίας. Τὸ μακροχρόνιον διάστημα τῆς μεσοβασιλείας καὶ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, καθ' ὃ, καίτοι οὐδὲ σκιᾶς κυβερνητικῆς ἰσχύος ὑπαρχούσης, οἱ Ἕλληνες ὅμως ἐσεβάσθησαν τοὺς νόμους καὶ τὰ καθεστῶτα, ἀφαιρεῖ πᾶσαν πρόφασιν πάσης οἵας δή ποτε Κυβερνήσεως· διότι τὸ διάστημα τοῦτο ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἐπιδεκτικοὶ οὐχὶ μόνον συνταγματικῆς πολιτείας, ἀλλὰ καὶ αὐτοδιοικήσεως· μόνον τὴν δολιότητα καὶ τὴν κτηνώδη βίαν δὲν ἀνέχονται οἱ Ἕλληνες, ἄλλως ὑπακούουσιν εἰς ἅπαντας τοὺς νόμους τῆς πατρίδος των, οἷοι δή ποτε καὶ ἂν ᾖναι οὗτοι, ὅταν μάλιστα εἰλικρινῶς καὶ ἀπροσωπολήπτως ἐφαρμόζωνται· ἀλλὰ καὶ οἱ ἄχρι τοῦδε ὑπάρχοντες νόμοι εἶναι ἱκανοὶ, νομίζομεν, νὰ προφυλάξωσι τά τε δάση καὶ τὰ κτήματα, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀκριβῶς καὶ νὰ τροποποιηθῶσι κατά τι ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον.

Ἀναγκαῖον ἐπίσης καθίσταται νὰ συστηθῇ καὶ ἐν Εὐβοίᾳ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ τοῦ Κράτους νομῷ, εὐμοιροῦντι δασῶν, καὶ δασονομική τις σχολὴ, ἐν ᾗ πρέπει νὰ ἐκπαιδεύωνται οὐ μόνον ἅπαντες οἱ ἀνώτεροι δασονομικοὶ ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους, ἀλλ' εἰ δυνατὸν καὶ αὐτοὶ οἱ δασοφύλακες καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ δασονόμοι.

Καὶ ταῦτα μὲν θεωροῦμεν ἀναγκαῖα πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ὑπαρχόντων δασῶν καὶ πρὸς φυσικὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν αὐτῶν. Κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἔτη ἐν Γαλλίᾳ ἐτελειοποίησαν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν καὶ τὴν δασοποιΐαν· ἀπεράντους ἐκτάσεις, εἰς τὴς ὁποίας ἄλλοτε οὐδὲν σχεδὸν ἐφύετο ἐκ φύσεως, μετεσχημάτισαν ἤδη εἰς δάση ἀξιολογώτατα καὶ λίαν προσοδοφόρα· περιττὸν δὲ ἴσως δὲν εἶναι νὰ ἐπαναλάβωμεν, ὅτι ἡμεῖς τοὐλάχιστον ὀλιγίστους τόπους τῆς Ἑλλάδος γνωριζομεν μὴ ἐπι-

δεκτικοὺς δασοποιΐας. Ἅπαντα δὲ τὰ γυμνὰ καὶ πάντῃ ἄγονα ὅρη μας δυνάμεθα νὰ μετασχηματίσωμεν εἰς δάση ἀξιολογώτατα. Πολλὰ μάλιστα τούτων εἶχον ἄλλοτε αὐτοφυῆ δάση(1), τὰ ὁποῖα κατεστράφησαν ἔπειτα, εἴτε ἕνεκα ἀπληστίας τῶν κατοίκων, εἴτε ἕνεκα ἐλλείψεως γνώσεων περὶ τὴν δασονομίαν, εἴτε ἕνεκα πυρκαϊῶν, αἵτινες κατὰ δυστεχίαν καὶ σήμερον ἔτι ἐπίτηδες ἐνίοτε ἀνάπτουσι πρὸς λίπανσιν τῆς γῆς καὶ φύτρωσιν χόρτου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν πρὸς αἰώνιον αἶσχος τῶν μὴ γινωσκόντων ἄλλους τρόπους, ἵνα λιπάνωσι τὴν γῆν καὶ προπαρασκευάσωσι τὴν τροφὴν τῶν ζώων των. Πόσην δὲ ὠφέλειαν παρέχουσιν ἐν Ἑλλάδι τὰ δάση δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ τὸ ἐπαναλάβωμεν ἤδη, ἐν ᾧ καὶ ἀρχόμενοι τοῦ λόγου ὑπεδείξαμεν τοῦτο. Ἀλλὰ διὰ τὰ παρέξωσιν ἀνάλογον ὠφέλειαν τὰ δάση, τὸ Κράτος πρέπει νὰ λάβῃ καὶ ἑτέραν τινὰ πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν δασῶν εἴτε ἰδιόκτητα εἶναι ταῦτα, εἴτε δημοτικά, εἴτε δημόσια.

Ἐν Γαλλίᾳ οὐδεὶς ἰδιοκτήτης δάσους δύναται νὰ κόψῃ αὐτό, ὅταν καὶ ὅπως θέλῃ· ἀλλὰ τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς ὑλοτομίας πρέπει νὰ εἰδοποιηθῇ τὸ δημόσιον δασαρχεῖον, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν δικαιοδοσίαν ὑπάγεται τὸ ἰδιωτικὸν δάσος, ὅτι τοῦτο εἶναι προωρισμένον διὰ ὑλοτομίαν· καὶ ὁ μὲν ἰδιοκτήτης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καρπωθῇ σύμπαν τὸ ἐκ τῆς ὑλοτομίας εἰσόδημα καὶ νὰ διαθέσῃ αὐτὸ κατὰ βούλησιν· ἀλλ', ἐὰν ᾖναι ὥριμον τὸ δάσος πρὸς ὑλοτομίαν καὶ κατὰ ποῖον τρόπον καὶ ποίαν μέθοδον πρέπει νὰ γείνῃ αὕτη, τοῦτο πρέπει ν' ἀποφασίσῃ ὁ ἐπιστήμων δημόσιος δασάρχης· διότι, ἄνευ τῆς προνοίας ταύτης, ὁ ἰδιοκτήτης, ἐὰν μάλιστα κατεπείγηται ὑπὸ χρηματικῶν ἀναγκῶν, δύναται, χάριν τῆς προσωρινῆς ὠφελείας, νὰ βλάψῃ ἢ καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν μέλλουσαν καὶ διαρκῆ ὠφέλειαν ἐκ τοῦ δάσους του. Τούτου δὲ ἕνεκα αἱ φρόνιμοι καὶ πατρικαὶ Κυβερνήσεις καταβάλλουσι πάντοτε πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα περιέλθωσι καὶ τὰ ἰδιωτικὰ ἢ καὶ αὐτὰ πρὸς τούτοις τῶν κοινωτήτων ἢ τῶν ἑταιριῶν τὰ δάση εἰς τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα τοῦ δημοσίου, διότι τοῦτο εἶναι εἰς θέσιν καλλιτέραν παντὸς

---

(1) Ἰδὲ Πλάτωνος Κριτίαν, ἔνθα γίνεται λόγος, ὅτι ὁ ἐντεῦθεν φαινόμενος φαλακρὸς Ὑμηττὸς ἄλλοτε ἦτο δεδασομένος, καὶ ὑλοτομοῦντο ἐξ αὐτοῦ στεγάσματα πρὸς οἰκοδομὴν μεγίστων οἰκιῶν.

ἰδιοκτήτου νὰ παραβλέψῃ τὴν προσωρινὴν ὠφέλειαν καὶ ν' ἀποβλέπῃ πάντοτε εἰς τὴν μέλλουσαν καὶ διαρκῆ, διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον τὰ δημόσια δάση εἰς τὰ πεπολιτισμένα Κράτη οὐδέποτε ἐνοικιάζονται.

Καὶ ἐὰν μὲν ἐφαρμόσωμεν εἰς τὰ δάση μας ταῦτα ἢ τὰ πλεῖστα τούτων ἢ ἄλλα καλλίτερα καὶ ἐπιστημονικώτερα τούτων, καὶ ἐν συντόμῳ, ἐὰν ἐπιμεληθῶμεν τῶν δασῶν μας καὶ κατασκευάσωμεν πανταχοῦ τοῦ Κράτους ἁμαξητοὺς δρόμους, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ εἴπωμεν πολλὰ, ἵνα καταδείξωμεν τὴν ἐκ τούτων ὠφέλειαν. Τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος πρὸ τῆς ἑνώσεως αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἑπτανήσου συνέκειτο, εἴπομεν, ἐκ πεντήκοντα περίπου ἑκατομμυρίων στρεμμάτων. Ἐκ τούτων τοὐλάχιστον τὸ ἓν τριτημόριον ἢ καλύπτεται σήμερον ὑπὸ αὐτοφυῶν δασῶν, ἢ εἶναι ἐπιδεκτικώτακον δασοποιΐας· οὐδεμία δὲ ἄλλη καλλιέργεια γῆς ἀπαιτεῖ τόσην ὀλίγην δαπάνην ὅσην ἡ δασοποιΐα· μὲ τεσσάρων ἢ πέντε δραχμῶν τὸ πολὺ δαπάνην κατὰ στρέμμα, ἅπαξ γενομένην, δύνασαι νὰ δασοποιήσῃς ἐν Ἑλλάδι καὶ τὴν ἀγονωτέραν τῶν γαιῶν· πλεῖσται δὲ τούτων οὐδὲ τὴν δαπάνην ταύτην ἀπαιτοῦσιν, ἵνα μετασχηματισθῶσιν εἰς δάση, τούναντίον μάλιστα ἀπὸ τοῦ Ὑμηττοῦ τοὐλάχιστον πρέπει ν' ἀποδασώσῃ τις ἢ νὰ ἐκριζώσῃ τὰς περισσευούσας ῥίζας τῶν ἀγρίων ἐλαιῶν καὶ ἄλλων ἀγρίων δένδρων, ἵν' ἀναπτυχθῶσι τὰ πρὸς σχηματισμὸν πραγματικοῦ δάσους ἢ ἐλαιῶνος δένδρα· ἄλλως προφύλαξιν μόνον ἀπαιτοῦσι τὰ δένδρα ἀπὸ τῶν αἰγῶν καὶ πάντων τῶν καταστρεφόντων τὰ δάση ζώων, προφύλαξιν ἀπὸ τῶν πυρπολήσεων, προφύλαξιν ἀπὸ τῶν ἀσβεσοκαμινοποιῶν, προφύλαξιν ἀπὸ τὴν σκαπάνην τῶν πωλούντων εἰς τοὺς ἀρτοποιοὺς τὸ λεγόμενον κλαδὶ, καὶ αἱ γαῖαι αὗται ἐντὸς ὀλιγίστων ἐτῶν μετασχηματίζονται εἰς δάση· τὰ δάση δὲ ταῦτα τότε καὶ ξυλεῖαν μόνον ἂν σοὶ παρέξωσι καὶ οὐδὲν ἕτερον δασικὸν προϊὸν, οὔτε κικκίδας δηλαδὴ, οὔτε πρινοκόκκιον, οὔτε ῥιτίνην, οὔτε ἐλαίας, ὅπως συνήθως παρέχουσι τὰ ἐν Ἑλλάδι δάση, τὰ δάση, λέγομεν, ταῦτα τότε καὶ ξυλεῖαν μόνον ἂν σοὶ παρέξωσι καὶ τοσοῦτον εὐθυνὴν ἂν πωλήσῃς ταύτην, ὅσον εὐθυνὴ πωλεῖται εἰς τὰς ἀπέραντα δάση ἐχούσας ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας, θὰ σοὶ προσφέρωσι κατ' ἔτος καθαρὸν καθαρώτατον εἰσόδημα ἀνὰ τρεῖς δραχμὰς καθ' ἕκαστον στρέμμα· τὰ δέκα πέντε δὲ ἑκατομμύρια στρεμμάτων γῆς ἑλληνικῆς καὶ δημοσίας θὰ παρέχωσι τότε εἰς τὸ Κράτος εἰσόδημα ἀνεξοδον τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Παραλείπομεν δὲ τὴν λοιπὴν ἔμμεσον ὠφέλειαν,

τὴν ὁποίαν ἐπαγγέλλονται νὰ φέρωσιν εἴς τε τὸ Κράτος καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν τὰ δάση, εἰ καὶ ἡ ὠφέλεια αὕτη δὲν εἶναι μικροῦ λόγου ἀξία· κατὰ τὰ μεσόγαια σήμερον συγκοινωνοῦμεν μόνον διὰ ξηρᾶς καὶ κατὰ δυστυχίαν μόνον διὰ στενωπῶν καὶ μονοπατίων, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ ὄνων, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν πολλῶν ποταμῶν μας, ἕνεκα τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν, ἐξηράνθησαν καὶ ἤδη διαβαίνουσιν ἐπ' αὐτῶν καὶ μήρμυκες. Ἀναπτυσσομένων ὅμως τῶν δασῶν, ἅπαντες οἱ ποταμοί μας θὰ εὐμοιρήσωσιν ὑδάτων· οἱ πλεῖστοι τούτων θὰ γίνωσι πλευστοί, καὶ τότε τὰ βαμβάκιά μας καὶ τὴν ἀπὸ τῶν δασῶν ξυλεῖαν μας καὶ ἅπαντα τὰ λοιπὰ προϊόντα μας δὲν θὰ μετακομίζωμεν διὰ τῶν μουλαρίων καὶ τῶν γαϊδουρίων, πληρώνοντες μυριάκριβα ἀγώγια, ἀλλὰ διὰ πλοιαρίων. Ἤδη μὲν αἱ πλεῖσται τῶν πεδιάδων μας μένουσιν ἄγονοι, ἕνεκα λειψυδρίας καὶ ἀνομβρίας· ἀναπτυσσομένων ὅμως τῶν δασῶν, καὶ νερὰ ἄφθονα θὰ ἔχωμεν πρὸς πότισιν τῶν ξηρικῶν καὶ ἀγόνων πεδιάδων μας, καὶ βροχὰς θὰ ἔχωμεν ἀφθόνους, καὶ θ' ἀπαλλαγῶμεν βεβαίως καὶ τῶν ἐκπλυνουσῶν πᾶσαν τὴν φυτικὴν ἰκμάδα τῶν ὀρέων μας βροχῶν καὶ τῶν ἐκ τούτων σχηματιζομένων χειμάρρων· διότι εἶναι ἤδη μαθηματικῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι ὅσον γυμνώτερος δενδροφυτείας εἶναι τόπος τις, τόσον σπανιώτερον μὲν, ἀλλὰ καὶ ῥαγδαιότερον βρέχει ἐν αὐτῷ. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περὶ ὑγείας; Σήμερον μὲν ἀποφεύγουσιν οἱ πλούσιοι Εὐρωπαῖοι τὸ κλίμα μας, διότι ἕνεκα τῆς γυμνότητος τῶν ὀρέων μας τό τε ψῦχος εἶναι διαπεραστικὸν καὶ δριμὺ, καὶ ὁ καῦσος ἐνίοτε πνιγηρὸς καὶ ἀνυπόφορος· τὸ ἀποφεύγουσιν ἐπίσης, διότι ἐκ τῶν δύο τούτων κακῶν, καὶ ἰδίως ἐκ τῆς ἕνεκα ἐλλείψεως καλλιεργείας προερχομένης λιμνάσεως ὑδάτων εἴς τινας εὐφορωτάτας πεδιάδας μας, γεννῶνται πυρετοὶ διαλείποντες· ἅμα ὅμως κατορθώσωμεν νὰ καλύψωμεν τὰ τεραστίαν φυτουργικὴν γονιμότητα ἔχοντα ὄρη μας μὲ δένδρα, καὶ ἅμα ἀποξηράνωμέν τινας τῶν λιμνῶν μας, καὶ μετασχηματίσωμεν αὐτὰς εἰς γαίας γονιμωτάτας, τότε οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ κλίμα θὰ ἦναι τερπνότερον καὶ εὐκραέστερον τοῦ τῆς Ἑλλάδος· τότε ὁ πλούσιος λόρδος ἄγγλος ἀντὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ Ex-de-la chapelle, εἰς τὸ Badon-Baden, εἰς τὸ Kissingen, καὶ εἰς τὸ ischia ὅπου οὐδὲν ἀρχαῖον καὶ οὐδὲν ἴσως ἐκ φύσεως τερπνὸν ὑπάρχει, ἀλλ' ἅπαντα κατασκευαστά, τότε ἀντὶ, λέγομεν, ὁ πλούσιος νὰ πηγαίνῃ ἐκεῖ διὰ νὰ κάμῃ λουτρὰ καὶ νὰ ἐξοδεύῃ τὰς χρυσὰς λίρας, καθὼς ἐξοδεύομεν ἡμεῖς τὰς χαλκίνους πενάρας, θὰ

προτιμᾷ τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὁ μὲν ἐραστὴς τῶν ὡραίων τεχνῶν, θὰ θαυμάζῃ τὸν Παρθενῶνα, καὶ τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν, ὁ δὲ μαχητὴς, βλέπων τὸ στενὸν τῆς Σαλαμῖνος, τὰς Θερμοπύλας, τὸν Μαραθῶνα καὶ τὰς Πλαταιὰς, θ' ἀναμιμνήσκηται τῶν ἐν τοῖς τόποις τούτοις τροπαίων τῶν προγόνων μας· ὁ ῥήτωρ, βλέπων τὴν πνῦκα καὶ τὸ ὠδεῖον θὰ ἐνθυμῆται τὸν Δημοσθένην, καὶ τὸν Εὐρυπίδην καὶ τὸν Περικλέα· ὁ ἔμπορος, βλέπων τὸν Ἰσθμὸν καὶ τὸ στάδιον καὶ τὴν Τροιζῆνα εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐνθυμηθῇ τὰ Ἴσθμια, καὶ τὰ Ὀλύμπια, καὶ τὰ Παναθήναια· ἐνθυμούμενος δὲ ταῦτα εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιθυμήσῃ καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτῶν ἐν τῷ τόπῳ τῆς γεννήσεώς των· ἅπαξ δὲ ἐπιθυμησάντων ταῦτα τῶν πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναγεννηθῶσι ταχέως ἐν Ἑλλάδι νέοι Περικλεῖς, νέοι Δημοσθένεις, νέοι Θεμιστοκλεῖς, νέοι Ἀριστείδαι, νέοι Ἀριστοτέλεις, νέοι Ἱπποκράται, νέοι Πραξιτέλεις, νέοι Πλούταρχοι καὶ νέοι Ξενοφῶνται, διότι ἅπαντα τὰ σπέρματα τῶν μεγάλων τούτων ἀνδρῶν ὑπάρχουσι καὶ ἤδη ἐν ἡμῖν, καλλιεργείας μόνον ἔχουσιν, ὥσπερ καὶ ἄλλοτε εἴπομεν τοῦτο (1), ἀνάγκην, ἵνα ἀναπτυχθῶσι καὶ εὐδοκιμήσωσιν.

Ἀλλὰ τὰ δάση ἀναπτύσσονται βραδέως, ἀπαιτοῦσιν ἴσως ἂν οὐχὶ αἰῶνα, τοὐλάχιστον ὅμως πολλὰς δεκαετηρίδας πρὸς τελείαν ἀποκατάστασιν καὶ προαγωγὴν αὐτῶν· ἡμεῖς δὲ καὶ ἀνάγκας χρηματικὰς κατεπειγούσας ἔχομεν, καὶ οὐδὲν δυνάμεθα σήμερον νὰ δαπανήσωμεν πρὸς δασοποίησιν. Ὅσον ἰσχυρὸς εἶναι ὁ συλλογισμὸς οὗτος, τοσοῦτον καὶ ἀνυπόστατος, πρῶτον μὲν διότι τὰ ἔθνη δὲν μετροῦσιν οὔτε μῆνας οὔτε ἔτη, οὔτε δεκαετηρίδας, ἀλλ αἰῶνας· δεύτερον δὲ, διότι ἂν ἀφεθῶσι τὰ δάση μας, ὅπως ἔχωσι σήμερον, οὐχὶ μόνον οὐδεμίαν οὐδέποτε θὰ μᾶς παρέξωσιν ὠφέλειαν, ἀλλὰ καὶ πάντοτε θὰ ἐλαττοῦνται ἢ καὶ θὰ καταστρέφωνται. Ὅσον δὲ θὰ ἐλαττοῦνται ταῦτα, τοσοῦτον θ' αὐξάνῃ καὶ ἡ πτώχια καὶ ἡ λοιπὴ κακομοιρία μας. Καὶ κατὰ τρίτον λόγον, διότι τὰ τρία τέταρτα τῶν πρὸς δασοποίησιν γαιῶν μας ΟΥΔΕΜΙΑΝ ἀπαιτοῦσι πρὸς τοῦτο δαπάνην, ἀλλὰ μόνον τὴν καλὴν θέλησιν τῆς κοινωνίας καὶ τῆς Κυβερνήσεως.

---

(1) Ἰδὲ Παραινέσεις πρὸς τὸν μέλλοντα Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Α. Ν. Γούδα ἰατροῦ, ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ ἐν Ἀθήναις, δημοσιευθείσας δύο μῆνας πρὸ τῆς ἐκλογῆς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου σελ. 30—37.

Καὶ αὕτη μὲν, οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν, ὅτι τοῦ λοιποῦ τοὐλάχιστον θὰ ἔχῃ οὐχὶ μόνον καλὴν, ἀλλὰ καὶ ἀρίστην θέλησιν· ἱκανὰ μάλιστα πρὸς τοῦτο τεκμήρια ἔχομεν τὴν ἄχρι τοῦδε προθυμίαν της πρὸς σύστασιν τῆς κτηματικῆς τραπέζης καὶ τῆς γεωργικῆς ἑταιρίας, τὴν ὁποίαν καὶ καθ' ὁλοκληρίαν υἱοθέτησεν· ἂν δὲ δὲν παρεχωρήθησαν ἔτι αἱ αἰτηθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἑταιρίας γαῖαι πρὸς σύστασιν παραδειγματικοῦ γεωργικοῦ σχολείου, αἴτιος δὲν εἶναι οὔτε ἡ Κυβέρνησις οὔτε ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, ἀλλ' ἄλλαι γνωσταὶ περιπέτειαι, ἕνεκα τῶν ὁποίων δὲν εὗρεν εἰσέτι καιρὸν ἡ Ἐθνοσυνέλευσις νὰ συζητήσῃ τὸ περὶ τούτου μετὰ πολλῆς σπουδῆς καὶ προθυμίας ὑποβληθὲν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νομοσχέδιον. Ἄλλως δὲ εἶναι ἀπίστευτος ἡ πρὸς φυτουργίαν γονιμότης τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Πρὶν γράψωμεν τὸ ἀνὰ χεῖρας ὑπόμνημα διετρέξαμεν καὶ αὖθις κατὰ σπιθαμὴν σχεδὸν καὶ καθ' ὅλας τὰς διαστάσεις τὸν ἐξ Ἀθηνῶν φαλακρὸν φαινόμενον Ὑμηττόν. Κατὰ πᾶν σχεδὸν βῆμα εὕρομεν πρίνους, ἢ ἀγρίας ἐλαίας, ἢ σχίνους, ἢ πεῦκα, ἢ ἄλλα τοιαύτης φύσεως δένδρα, πάντῃ αὐτομάτως φυόμενα, καὶ ἐν δασώδει μὲν καταστάσει ἀλλ' ἐν εἴδει θάμνων διαμένοντα. Ἐντὸς παμμεγέθους καὶ πλακοειδοῦς βράχου, ὑπῆρχεν ὠπὴ σπιθαμιαία, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ὠπῆς ταύτης, ὑπῆρχε πρῖνος εὐρωστότατος μὲ τεραστίας ῥίζας. Μεταξὺ δὲ δύο βράχων παρετηρήσαμεν ῥωγμάς τινας στενωτάτας καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀγρίας ἐλαίας λίαν εὐρώστους, ἀνεσκάψαμεν, ὅπου ἐδυνήθημεν, τινὰς τῶν βραχωδῶν τούτων πετρῶν καὶ εὕρομεν ὑπ' αὐτὰς λίαν ἀνεπτυγμένας καὶ εὐρώστους τὰς ῥίζας τῶν μεταξὺ δύο βράχων φυέντων δένδρων. Ἄλλως εἶναι ἤδη μαθηματικῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ φυτρώσῃ ἐκ φύσεως δένδρον τι ἐν τόπῳ, μὴ ἐπιδεκτικῷ ὄντι, ν' ἀναπτυξῇ τὸ δένδρον τοῦτο· φύονται ἄρα αὐτομάτως αἱ ἄγριαι ἐλαῖαι καὶ οἱ πρῖνοι καὶ τὰ πεῦκα ἐν τῷ Ὑμηττῷ, διότι ὁ τόπος οὗτος δύναται ν' ἀναπτύξῃ τὰ δένδρα ταῦτα.

Περὶ τῆς καλῆς διαθέσεως λοιπὸν τῆς Κυβερνήσεως ἡμεῖς τοὐλάχιστον οὐδεμίαν ἔχομεν ἀμφιβολίαν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἀδιάφορος καὶ μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας καὶ ἡ κοινωνία. Τὸ ἁπλούστερον δὲ πάντων ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας πρὸς δασοποίησιν τοῦ γυμνοῦ καὶ ἀγόνου τόπου μας εἶναι τὸ ἑξῆς.

Ἐν ἑκάστῃ κοινότητι νὰ ὁρισθῇ τὸ μέρος τοῦ τόπου, ὅστις μέλλει νὰ μετασχηματισθῇ εἰς δάσος· ἀμέσως δὲ νὰ σχηματισθῶσι κοινωτικαὶ ἑταιρίαι διὰ μετοχῶν· ἑκάστη δὲ μετοχὴ νὰ

τιμᾶται μόνον ἀντὶ ΜΙΑΣ δραχμῆς κατ' ἔτος· καὶ ἐπὶ δέκα πέντε μὲν συνεχῆ ἔτη, ἕκαστος μέτοχος νὰ πληρώνῃ ἀνὰ μίαν δραχμὴν δι' ἑκάστην μετοχὴν, ἐπὶ δέκα δὲ ἄλλα ἔτη οὐδὲν μὲν νὰ πληρώνῃ, ἀλλὰ νὰ μὴ ζητῇ καὶ ὠφέλειαν, διότι σύμπασα ἡ ἐκ τῶν μικρῶν δασῶν προκύψουσα ὠφέλεια πρέπει νὰ δαπανᾶται εἰσέτι πρὸς προαγωγὴν αὐτῶν, ἢ πρὸς ἐπέκτασιν τῆς δασοποιΐας. Μετὰ παρέλευσιν δὲ καὶ τῶν ἀγόνων δέκα τούτων ἐτῶν, τότε ἀποκατεστημένου ὄντος τοῦ δάσους, ν' ἀρχήσῃ ἡ διανομὴ τῆς ὠφελείας, ἀλλὰ καὶ τότε αἱ ἑταιρίαι πρέπει ν' ἀποβλέπωσιν εἰς τὸ μέλλον μᾶλλον ἢ εἰς τὸ ἐνεστώς. Τότε δὲ εἴμεθα πεπεισμένοι πληρέστατα, ὅτι ἑκάστη μετοχὴ, τιμωμένη τὸ πρῶτον ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς, θὰ παρέχῃ κατ' ἔτος τοὐλάχιστον τριῶν μέχρις ὀκτὼ δραχμῶν καθαρὸν καθαρώτατον εἰσόδημα. Ἃς προσπαθήσωσι δὲ αἱ κοινότητες, ὥστε ἑκάστη μετοχὴ ν' ἀναλογῇ τοὐλάχιστον πρὸς ἓν στρέμμα ἢ καὶ πρὸς δύο μέχρι τῶν πέντε. Ἂν π. χ, κοινότης τις προορίσῃ δέκα χιλιάδας στρέμματα πρὸς δασοποιΐαν, ἃς σχηματίσῃ ἑταιρίαν μὲ δύο χιλιάδας μετοχὸς μέχρι τῶν δέκα· τουτέστι μὲ δύω χιλιάδας δραχμὰς μέχρι τῶν δέκα ἐνιαύσιον εἰσόδημα ἐκ τῶν μετοχῶν καὶ μὲ τοσαύτην δαπάνην πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐκ δέκα χιλιάδων στρεμμάτων συγκειμένου δάσους. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἑκάστη κοινότης μὲ μικρὰν καὶ ἀνεπαίσθητον δαπάνην ἐντὸς ὀλιγίστων ἐτῶν θ' ἀποκτήσῃ πολύτιμα δάση· ἀμφιβάλλομεν δὲ ἂν ὑπάρχῃ ἐν Ἑλλάδι καὶ τὸ ἐλάχιστον χωρίον, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ δύναται νὰ διαθέσῃ χιλίων τοὐλάχιστον στρεμμάτων γῆν ξηρὰν μὲν καὶ ἄγονον ἤδη, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ σχηματισθησομένην εἰς γῆν γονιμοτάτην καὶ ἱκανὴν ἴσως νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς ὅλας τὰς κοινωτικὰς ἀνάγκας τοῦ μικροῦ χωριδίου· ὅπου δὲ ὑπάρχουσι δύο ἢ καὶ τρία μικρὰ χωρίδια γειτνιάζοντα, καλὸν εἶναι νὰ συμφωνήσωσι καὶ νὰ σχηματίσωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὸ δάσος των· καλὸν εἶναι ἐπίσης νὰ συμμεθέξωσιν εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ δάσους ἅπασαι αἱ οἰκογένειαι ἑκάστου χωρίου ἢ ἑκάστης κοινότητος· καὶ φρονοῦμεν ἐν πεποιθήσει, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι οἰκογένεια, ἥτις νὰ μὴ δύναται νὰ διαθέτῃ κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ δέκα πέντε ἔτη ἀνὰ μίαν δραχμὴν, διὰ νὰ ἀγοράσῃ τοὐλάχιστον μίαν μετοχήν.

Ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦται κοινωτικαὶ γαῖαι, ἃς μεταχειρισθῶσι πρὸς σχηματισμὸν δάσους γαίας τῶν ἐνωριακῶν ἐκκλησιῶν, ἢ τῶν διαλελυμένων ἢ καὶ αὐτῶν τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων, προσφερούσης τῆς κοινότητος κατ' ἀποκοπὴν,

ἅπαξ διὰ παντὸς γενομένην, ἐνιαύσιόν τι εἰσόδημα εἰς τὸ μοναστήριον ἢ εἰς τὴν ἐνωσιακὴν ἐκκλησίαν, τῶν ὁποίων τὰς γαίας μετεχειρίσθη πρὸς δασοποιΐαν. Εἶναι δὲ ὅλως ἀδύνατον νὰ μὴ ὑπάρχωσιν ἐν ἑκάστῳ χωρίῳ καὶ τοιαῦται γαῖαι.

Ἂς μὴ ἐκπλαγῇ δὲ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς μικρᾶς χρηματικῆς ποσότητος ἑκάστης μετοχῆς. Ἡ δασοποιΐα δὲν ἀπαιτεῖ, ὡς εἴπομεν, μεγάλην δαπάνην· καὶ ὅλως διὰ τῆς τέχνης ἂν μετασχηματίσῃ τις τόπον τινά, πάντῃ ξηρὸν καὶ ἄκαρπον καὶ οὐδὲν αὐτοφυὲς δένδρον ἐν ἑαυτῷ ἔχοντα, δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ δαπανήσῃ πλειοτέρας τῶν τεσσάρων ἢ τὸ πολὺ τῶν πέντε δραχ. πρὸς ἕκαστον στρέμμα. Ἀλλὰ τὰ ἐννέα δέκατα τοῦ τόπου τῆς Ἑλλάδος δυνατὸν εἶναι νὰ μετασχηματισθῶσι καὶ αὐτοφυῶς εἰς δάση, ἀρκεῖ μόνον νὰ προφυλαχθῶσιν οἱ τόποι οὗτοι ἐκ τῶν πυροπολήσεων καὶ ἐκ τῶν ζώων καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐκ τῶν αἰγῶν. Εἷς δὲ μόνος ἄνθρωπος ἀρκεῖ νὰ προφυλάξῃ πέντε μέχρι δέκα χιλιάδων στρεμμάτων δάσος. Ἐὰν δὲ ὁ εἷς οὗτος δασοφύλαξ ἔχῃ καὶ ἕνα ἕτερον ἢ τὸ πολὺ καὶ δύο ἑτέρους συντρόφους, οἱ δύο ἢ οἱ τρεῖς οὗτοι ἀρκοῦσι συνήθως καὶ νὰ περιποιηθῶσι καὶ ν' ἀναπτύξωσι τὸ τοιαύτης ἐκτάσεως δάσος· τὸ δὲ μικροτέρας ἐκτάσεως ὁ αὐτὸς δασοφύλαξ δύναται καὶ νὰ προφυλάξῃ καὶ ν' ἀναπτύξῃ μέχρις ἀποκαταστάσεως. Εἷς δὲ καλὸς δασοφύλαξ δὲν ἔχει, νομίζομεν, ἀνάγκην μεγαλειτέραν τῶν ἑξακοσίων μέχρι τῶν ὀκτακοσίων δραχμῶν ἐνιαύσιον μισθὸν, ὅταν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ κοινότης θὰ τοῦ παραχωρήσῃ καὶ πέντε ἢ δέκα στρέμματα γῆς ἐκ τοῦ δάσους, διὰ νὰ σχηματίσῃ τὸν λαχανόκηπον καὶ τὸν οἰκόν του, ὅπως τοῦτο γίνεται καὶ ἐν Γαλλίᾳ, θὰ τοῦ παρέξῃ ἐπίσης τὴν ἄδειαν νὰ διατρέφῃ καί τινας ὄρνιθας ἐν τῇ οἰκίᾳ του ἢ καί τινας μελίσσας ἐν τῷ δάσει, διὰ νὰ ἐπαρκῇ καὶ ἐκ τούτων εἰς τὰς ἀνάγκας του· νὰ προσέξωσιν ὅμως πολὺ αἱ κοινότητες, ἂν ποτε ἐφαρμόσωσι τὰς παρατηρήσεις μας ταύτας, νὰ μὴ ἐπιτρέψωσι τοὺς δασοφύλακας νὰ πωλῶσιν ἐν τῷ δασοφυλακείῳ ἢ ἐντὸς τοῦ δάσους οἶνον, ἢ νὰ μεταχειρίζωνται τὸ δασοφυλακεῖον καὶ ὡς ξενῶνα (χάνι). Τὰς τοιαύτας παραχωρήσεις καὶ ἀπαγορεύσεις κάμνουσι καὶ ἐν Γαλλίᾳ εἰς τοὺς δασοφύλακας.

Καλὸν εἶναι ἐπίσης ἑκάστη κοινότης νὰ σχηματίσῃ, ἂν δυνηθῇ, μόνον ἀφ' ἑαυτῆς τὸ δάσος της, καὶ μόνον, ὅταν δὲν δυνηθῇ νὰ πράξῃ τοῦτο ἀφ' ἑαυτῆς, νὰ παραχωρήσῃ μετοχὰς καὶ εἰς κατοίκους ἑτέρας μεμακρυσμένης μάλιστα κοινότητος ἢ εἰς

ἑτεροδημότας· διότι τὰ συμφέροντα τούτων μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ δάσους ἐνδέχεται ν' ἀντίκεινται πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν κατοίκων τῆς κοινότητος. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, οὐδεμίαν ἔχομεν ἀμφιβολίαν, ὅτι ἑκάστη κοινότης ἐντὸς ὀλίγου θὰ σχηματίσῃ τὸ δάσος της· ἐὰν δὲ εὑρεθῶσι καὶ κοινότητες, αἵτινες δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ σχηματίσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὸ δάσος των, καὶ λάβωσι τὴν ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς καὶ ἑτεροδημοτῶν, ἡμεῖς γινόμεθα ἀπὸ τοῦδε μέτοχοι εἰς ἑκάστην δασονομικὴν ἑταιρίαν ὅλων τῶν κοινοτήτων τοῦ Κράτους καὶ παρακαλοῦμεν μάλιστα ἑκάστην τοιαύτην κοινότητα νὰ μᾶς παραχωρήσῃ ἀνὰ μίαν μετοχήν· νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ δὲ ἐγκαίρως περὶ τούτου, ἵνα ἐμβάζωμεν κατ' ἔτος τὸ ἀντίτιμον τῆς μετοχῆς μας.

Καὶ ταῦτα μὲν θεωροῦμεν ἀναγκαῖα νὰ γίνωσιν εἰς τὰς λοιπὰς κοινότητας τοῦ Κράτους. Εἰς δὲ τὴν Πρωτεύουσαν, ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν πέριξ αὐτῆς τόποι ἀργοί, ἀνήκοντες εἰς τὴν κοινότητα, δὲν ὑπάρχουσι, καὶ ἐπειδὴ ἄνευ τοιούτων τόπων, ἐχόντων μάλιστα μεγάλην τινὰ ἔκτασιν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σχηματισθῇ δάσος, διὰ τοῦτο προτείνομεν τὰ ἑξῆς.

Νὰ σχηματισθῇ μετοχικὴ ἑταιρία ἐξ εἴκοσι πέντε μέχρι πεντήκοντα χιλιάδων μετοχῶν· ἡ ἑταιρία αὕτη κατὰ τὰ μνημονευθέντα ἤδη θὰ διαθέτῃ κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ δεκαπενταετίαν εἴκοσι πέντε μέχρι πεντήκοντα χιλιάδων δραχμῶν πρὸς δασοποιΐαν· μετὰ τὸν σχηματισμὸν τοιαύτης ἑταιρίας, τὴν ὁποίαν καλὸν εἶναι νὰ ὀνομάσωμεν *Ὑμηττειον δασονομικὴν ἑταιρίαν*, νὰ ἐκλεχθῇ ἄμισθον πενταμελὲς ἢ ἑπταμελὲς διοικητικὸν συμβούλιον· τὸ συμβούλιον τοῦτο νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις, ἵνα λάβῃ εἰς τὴν κατοχήν του τὸν ξηρὸν καὶ ἄγονον Ὑμηττὸν καὶ Λυκαβητὸν ἢ καὶ ὅσας ἄλλας δυνηθῇ γαίας ἐκ τῶν σήμερον πάντῃ ἀκάρπων τοῦ Κορυδαλοῦ καὶ τοῦ Ἰκάρου· αἱ σήμερον δὲ πάντῃ ἄκαρποι ἢ πρὸς τροφὴν μόνον ἀθλίων τινῶν αἰγῶν χρησιμεύουσαι γαῖαι τοῦ Ὑμηττοῦ ἀπὸ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ μέχρι τῶν πρὸς δυσμὰς ἢ τῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας ὑπορρόιῶν αὐτοῦ καὶ ῥητῶς καὶ ἀπὸ τοῦ σημείου, τοῦ λεγομένου τοῦ Σταυροῦ, ἢ μᾶλλον ἀπὸ τῶν ὄπισθεν τοῦ Ὑμηττοῦ ὁρίων τοῦ ἰδιοκτήτου χωρίου τοῦ λεγομένου Λιόπησι, μέχρι τοῦ δυτικο-μεσημβρινοῦ ἄκρου τοῦ Ὑμηττοῦ ἀποτελοῦσι ποσὸν πεντήκοντα περίπου χιλ. στρεμ. Δέκα πέντε περίπου χιλιάδες στρέμματα πρὸς ἄρκτον τοῦ Ὑμηττοῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν διαλελυμένην Μονὴν Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τοῦ ἐπιλεγομένου τοῦ *Κυνηγοῦ*, κ' ἐνοικιάζονται

ὑπὸ τοῦ δημοσίου πολ ετῶς πρὸς νομὴν αἰγῶν ἀνὰ χιλίας καὶ τετρακοσίας δραχμὰς κατ' ἔτος· κατ' εὐτυχίαν δὲ ἡ πολυετὴς αὕτη ἐνοικίασις λήγει κατὰ τὸν προσεχῆ Ἀπρίλιον· δέκα χιλιάδες περίπου στρέμματα ἀνήκουσιν ἐπίσης εἰς τὴν συγχωνευθεῖσαν μὲν μὲ τὴν διατηρουμένην Μονὴν τῶν Ἀσωμάτων Πετράκη, ἀλλὰ μὴ διατηρουμένην ἤδη Μονὴν Ἰωάνου τοῦ Θεολόγου· τὰς γαίας ταύτας ἐνοικιάζει κατ' ἔτος ὁ ἡγούμενος τῶν Ἀσωμάτων ἐπίσης πρὸς νομὴν αἰγῶν, ἀντὶ χιλίων πεντακοσίων δραχμῶν· πέντε χιλιάδες περίπου στρέμματα ἀνήκουσιν εἰς τὴν διαλελυμένην Μονὴν τοῦ Ἀςερίου· καὶ τὰς γαίας ταύτας ἐνοικιάκατ' ἔτος τὸ δημόσιον ἐπίσης πρὸς νομὴν αἰγῶν ἀνὰ ἑξακοσίας περίπου δραχ. Τὸ 1862 ἐνοικίασε τὴν μὲν ἐαρινὴν νομὴν αὐτῶν ἀντὶ ἑκατὸν τριάκοντα δραχμῶν, τὴν δὲ χειμερινὴν ἀντὶ τριακοσίων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς. Κατ' εὐτυχίαν καὶ ἡ ἐνοικίασις τῶν γαιῶν τούτων γενήσεται τὸν προσεχῆ Ἀπρίλιον. Εἴκοσι δὲ χιλιάδες περίπου στρέμματα ἀνήκουσιν εἰς τὴν διαλελυμένην ἐπίσης Μονὴν τῆς Καισαριανῆς. Ἅπαντα δὲ τὰ κτήματα τῆς Μονῆς ταύτης γνωστὸν εἶναι ὅτι παρεχώρησεν ἡ Κυβέρνησις διὰ βίου εἰς τὸν μοναχὸν Ἰωσὴφ Ταμπακόπουλον κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον ἐπὶ ἐνοικίῳ τριῶν χιλιάδων δραχμῶν κατ' ἔτος, πράγματι δὲ χάριν τῶν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐκδουλεύσεων τοῦ μοναχοῦ τούτου. Καὶ αἱ γαῖαι δὲ αὗται χρησιμεύουσι κατὰ δυστυχίαν σήρον πρὸς νομὴν ἀθλιεστάτων τινῶν αἰγῶν· ὥστε ἐν ᾧ οἱ ἀρχαῖοι καὶ πολλοὶ τῶν σήμερον Ἑλλήνων πέριξ τῶν ναῶν των ἐσχημάτιζαν ὡραιότατα ἄλση, ἡμεῖς οἱ σημερινοὶ Ἀθηναῖοι, οἱ δικαίως ἐγκαυχόμενοι ἐπὶ τῇ γνησίᾳ καταγωγῇ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Ἀριστείδου, τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Δημοσθένους, μεταχειριζόμεθα τὰς πέριξ τῶν ναῶν μας γαίας πρὸς νομὴν αἰγῶν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν πρὸς τὴν δι' αὐτῶν καταστροφὴν πάσης τῆς ἐξόχου φυτουργικῆς δυνάμεως τῶν γαιῶν μας.

Ἅπαν λοιπὸν τὸ ἐξ ὅλων τῶν γαιῶν τῆς πρὸς τὰς Ἀθήνας ἐπιφανείας τοῦ Ὑμηττοῦ εἰσόδημα τὸ προερχόμενον, ὡς εἴπομεν μόνον ἐκ νομῆς αἰγῶν, σύγκειται ὡς ἑξῆς.

ἐκ τῶν γαιῶν	Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου	δραχ.	1400
»	Θεολόγου	»	1500
»	Ἀστερίου	»	600
»	Καισαριανῆς	»	3000
	τὸ ὅλον	»	6500

Τὸ εἰσόδημα τοῦτο, ἐὰν μὲν ὁ Ὑμηττὸς μετασχηματισθῇ εἰς δά-

σος ἁπλοῦν, καὶ οὐδὲν δασικὸν προϊὸν παρέχον, θ' ἀναβιβασθῇ, ὡς εἴπομεν, εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα μέχρι τετρακοσίων χιλιάδων δραχμῶν κατ' ἔτος. Ἐὰν δὲ ὁ Ὑμηττὸς μετασχηματισθῇ εἰς ἐλαιῶνα, τὸ μέλλον εἰσόδημα αὐτοῦ θ' ἀναβιβασθῇ εἰς πεντακοσίων χιλιάδων δραχμῶν μέχρι τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου κατ' ἔτος, Διότι ὁ Ὑμηττὸς ὡς εἴπομεν σύγκειται ἐκ πεντήκοντα χιλιάδων στρεμμάτων, καὶ εἶναι κατάφυτος ἐξ ἀγρίων ἐλαιῶν· ἐν ἑκάστῳ δὲ στρέμματι δύναταί τις νὰ ἐμβολιάσῃ καὶ ν' ἀφήσῃ πρὸς ἀνάπτυξιν εἴκοσι ῥίζας ἐλαιῶν. Αἱ εἴκοσι δὲ ῥίζαι, πολυπλασιαζόμεναι πρὸς πεντήκοντα χιλιάδας στρέμματα, φέρουσιν ἓν ἑκατομμύριον ῥίζας, ἑκάστη δὲ ῥίζα ἐλαίας εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ δώσῃ μιᾶς μόνης δραχμῆς καθαρὸν καθαρώτατον εἰσόδημα κατ' ἔτος.

Οὔτε τὸ δημόσιον, φρονοῦμεν, οὔτε ἡ μὴ λίαν ἄπορος Μονὴ τῶν Ἀσωμάτων θὰ θελήσωσι νὰ λεπτολογήσωσι διὰ τὸ σημερινὸν ἄθλιον εἰσόδημα τῶν γαιῶν τούτων, προκειμένου λόγου πρὸς μετασχηματισμὸν αὐτῶν εἰς δάσος. Ὁ μόνος ἄνθρωπος, ὅστις ἐνδέχεται νὰ λεπτολογήσῃ εἶναι ὁ ὁσιώτατος Ἰωσὴφ Ταμπακόπουλος. Ἀλλὰ καὶ οὗτος, νομίζομεν, ὅτι δύναται νὰ μείνῃ ὑπερευχαριστημένος, ἐὰν τῷ παραχωρηθῇ δωρεὰν καὶ διὰ βίου ἡ νομὴ πάντων τῶν λοιπῶν κτημάτων τῆς Καισαριανῆς, πλὴν τῶν γαιῶν ἐκείνων, αἵτινες χρησιμεύουσι πρὸς νομὴν αἰγῶν. Ἀντὶ δὲ τῆς στερήσεως τῶν γαιῶν τούτων ἂς ἀπαλλαγῇ τοῦ ἐνοικίου τῶν τριῶν χιλιάδων δραχμῶν, τὰς ὁποίας δυνάμει τοῦ παραχωρητηρίου ὑποχρεοῖται νὰ πληρώνῃ κατ' ἔτος εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον.

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἀμέσως ἡ ἑταιρία θὰ ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσίν της πεντήκοντα περίπου χιλιάδων στρεμμάτων γῆν πρὸς δασοποιΐαν. Ἐὰν δὲ ἐπιληφθῇ ἀμέσως τοῦ ἔργου, ἐντὸς πέντε ἐτῶν θὰ ἔχῃ καὶ εἰσόδημα, ἢ τοὐλάχιστον ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐξημερωθησομένων ἐλαιῶν καὶ ἐξ ἄλλων δασικῶν προϊόντων θὰ καλύπτῃ τὰς πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ δάσους δαπάνας της. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν, ὅπερ ὅμως εἶναι ἀδύνατον, οὔτε κἂν νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι τό τε δημόσιον καὶ οἱ ὁσιώτατοι ἡγούμενοι τῶν Ἀσωμάτων καὶ τῆς Καισαριανῆς θὰ θελήσωσι νὰ κερδοσκοπήσωσιν ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης πρὸς βλάβην τῆς κοινωνίας, τότε ἡ ἑταιρία ἂς ἔλθῃ εἰς ἄλλου εἴδους διαπραγματεύσεις· ἂς ἐγγυηθῇ π.χ. ὅτι θὰ δίδῃ κατ' ἔτος καὶ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα εἴς τε τὸ δημόσιον καὶ εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἀσωμάτων ὡς ἐνοίκιον τὸ σημερινὸν εἰσόδημα, καὶ ἂς λάβῃ οὕτω εἰς

τὴν κατοχήν της τὰς γαίας ταύτας πρὸς δασοποιΐαν, ἃς διορίσῃ δὲ ἅμέσως δύο ἢ τρεῖς ὑπευθύνους δασοφύλακας, ἃς μετακαλέσῃ ἐξ Εὐρώπης ἕνα ἐξ ἐπαγγέλματος δασοποιὸν, ἃς τῷ παρέξῃ κατὰ τὰς ἀνάγκας καί τινας καλοὺς ἐργάτας, ἵνα κλαδεύσωσι μὲν καὶ σκαλίσωσι τὰ λοιπὰ ὑπάρχοντα ἐν τῷ Ὑμηττῷ δένδρα, ἵνα ἐξημερώσωσι δὲ τὰς ἐν αὐτῷ ἀγρίας ἐλαίας, καὶ ἐντὸς ὀλιγίστων ἐτῶν θὰ ἔχωμεν εἰς τὰς ὄψεις μας ἓν ὡραιότατον καὶ ἀειθαλὲς δάσος, καὶ μάλιστα εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ Ὑμητοῦ, ὅπου σήμερον μόνον βράχοι καί τινα μελανώματα, ὡς τὰ τοῦ ψίλλου δήγματα (δαγκάματα) φαίνονται.

Τὸ ὅλον τῆς πρὸς τοῦτο δαπάνης δὲν θὰ ὑπερβαίνῃ, νομίζομεν, τὰς εἴκοσι πέντε χιλιάδας δραχμῶν μέχρι τῶν πεντήκοντα κατ' ἔτος. Ἀντὶ δὲ τῆς μικρᾶς καὶ ἀνεπαισθήτου ταύτης δαπάνης, πρῶτον μὲν θ' ἀπαλλαγῶμεν σμικρὸν κατὰ σμικρὸν τῶν ῥαγδαιοτάτων βροχῶν, τῶν ἐκπλυνουσῶν πᾶσαν τὴν ἐκ τῶν ὀρέων ἰκμάδα· κατὰ δεύτερον λόγον θ' ἀπαλλαγῶμεν τῶν κατὰ καιροὺς γινομένων ἐκ τῶν ῥαγδαίων τούτων βροχῶν χειμάῤῥων τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ Κηφισσοῦ, καὶ δὲν θὰ καταστρέφωσιν οἱ χείμαῤῥοι οὗτοι τὰ κτήματά μας, δὲν θὰ συμπαρασύρωσι τοὺς ἐν αὐτοῖς καρπούς μας, δὲν θὰ πνίγωσι τὰ κτήνη μας· ἀλλὰ θὰ ῥέωσιν ἡσύχως εἰς τὰς κοίτας των, καὶ θὰ παρέχωσιν εὐκόλως καὶ καθ' ἅπαν τὸ ἔτος τὰ νάματά των πρὸς παραγωγὴν πλούτου· πιθανὸν δὲ μετὰ καιρὸν οἱ σήμερον κατάξηροι χείμαῤῥοι οὗτοι νὰ γείνωσι καὶ πλεύσιμοι. Κατὰ τρίτον δὲ λόγον, ἂν ὁ Ὑμηττὸς μετασχηματισθῇ εἰς δάσος, οὔτε τὸ ψῦχος θὰ ἦναι τοῦ λοιποῦ ἐν Ἀθήναις τοσοῦτον δριμὺ, ὅσον εἶναι σήμερον, οὔτε ὁ καῦσος τοσοῦτον ὀχληρὸς καὶ ἐπιβλαβὴς, ὅσον εἶναι κατὰ δυστυχίαν σήμερον.

Πλὴν δὲ τοῦ Ὑμηττοῦ ὑπάρχουσι κατ' εὐτυχίαν πέριξ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἄλλαι ἰδιόκτητοι γαιαι, τῶν ὁποίων εὐκόλως καὶ μὲ μικρὰν δαπάνην δύναται νὰ γείνῃ κάτοχος ἡ Ὑμήττειος δασονομικὴ ἑταιρία πρὸς σχηματισμὸν δασῶν· εἰς μιᾶς ὥρας ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἀπόστασιν, πρὸς ἄρκτον τῶν Πατησίων, ὑπάρχει τὸ φερώνυμον κτῆμα τοῦ σεβασμίου Κυρίου Ἀνδρέα Κομπατῆ, τὸ λεγόμενον *εὔμορφη ἐκκλησιὰ*· ἐν αὐτῷ ὁ σεβάσμιος οὗτος καὶ λίαν φιλόκαλος γέρων ἐσχημάτισεν ἤδη, καὶ μόνον διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως, ὡραιότατον αὐτοφυὲς δάσος, ὥσπερ καὶ ἄλλοτε εἴπομεν τοῦτο (1)· τὸ κτῆμα τοῦτο σύγκειται ἐκ δέκα

(1) Ἰδὲ Μελίσσης Ἀθηνῶν τόμ. ά. σελ. 59.

πέντε περίπου χιλιάδων στρεμμάτων γαιῶν· τὸ ἐξ ὅλων τῶν γαιῶν τούτων καθαρὸν εἰσόδημα τοῦ σεβασμίου Κυρίου Κομπατῆ δὲν ὑπερβαίνει, ὡς ἐμάθομεν, τὰς χιλίας διακοσίας δραχμὰς κατ' ἔτος· πιστεύομεν δὲ, ὅτι εὐχαρίστως ἤθελε παραχωρήσει ὡς τελεῖαν μάλιστα ἰδιοκτησίαν τὰς γαίας ταύτας ὁ σεβάσμιος Κύριος Κομπατὴς πρὸς τοιαύτην χρῆσιν εἰς τὴν ἑταιρίαν, ἂν αὕτη ἤθελε τοῦ ἐξασφαλίσῃ διὰ βίου καὶ κληρονομικὸν τὸ μνημονευθὲν τῶν χιλίων διακοσίων δραχμῶν εἰσόδημα. Τοιαύτην τινὰ ἀπόπειραν προτάσεως ἐκάμαμεν ἤδη πρό τινων ἡμερῶν, καὶ μετὰ συγκινήσεως ὁμολογοῦμεν, ὅτι εὕρομεν λίαν εὐνοϊκῶς διατεθειμένον τὸν σεβάσμιον Κύριον Κομπατῆν· ἄλλως δὲ ἂς μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι ὁ σεβάσμιος οὗτος συμπολίτης μας εἶναι ἄγαμος καὶ κατάγεται ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας, τῆς προφιλεστάτης ἡμῶν ἰδιαιτέρας πατρίδος, ἥτις ἐγέννησε τοὺς Ζωσιμάδας, τὸν Καπλάνην, τὸν Στουρνάρην, τὸν Χατζῆ Κώσταν, τὸν Ἀρσάκην καὶ τοσούτους ἄλλους πασιφανεῖς εὐεργέτας τῆς γενικῆς πατρίδος.

Πλὴν δὲ τούτου εἰς μίαν ὥραν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἀπόστασιν, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Λυκαβητοῦ, εἰς τὴν ὡραιοτάτην θέσιν, τὴν λεγομένην ψυχικὸν, καὶ ἕτερος ἐντιμότατος καὶ λίαν φιλόπατρις συμπολίτης ἡμῶν, ὁ Κύριος Σ. Παυλίδης, ἔχει κτῆμα, ἐξ ἑπτὰ χιλιάδων περίπου στρεμμάτων συγκείμενον· ἐκ τοῦ κτήματός του τούτου, πλὴν τοῦ ἐκ μελισσῶν εἰσοδήματος, τοῦ ἐκ χιλίων περίπου δραχμῶν κατ' ἔτος συγκειμένου, μόλις διακοσίων ἢ τριακοσίων δραχμῶν εἰσόδημα κατ' ἔτος λαμβάνει ἐκ τῆς νομῆς τῶν θεοκαταράτων αἰγῶν ὁ ἰδιοκτήτης. Καὶ τὸ κτῆμα δὲ τοῦτο δὲν ἤθελεν ἆρά γε εὐχαρίστως τὸ παραχωρήσει ὁ ἐντιμότατος Κ. Παυλίδης πρὸς τοιαύτην τινὰ χρῆσιν εἰς τὴν ἑταιρίαν, ἂν αὕτη τοῦ ἐξησφάλιζε τὸ ἐκ διακοσίων ἢ τριακοσίων δραχ. εἰσόδημα, καὶ τῷ ἐπέτρεπε μόνον νὰ ἔχῃ ἐν αὐτῷ τὰς οὐδὲν βλαπτούσας μελίσσας του, καὶ τὸν φυτευθέντα ἐλαιῶνά του, ἢ καὶ ἅπαν τὸ ἄχρι τοῦδε καλλιεργηθὲν κτῆμά του ;

Πεστεύοντες, ὅτι ὁμιλοῦμεν εἰς κοινωνίαν νοημονεστάτην καὶ μετ' εὐμενείας ἀποδεχθεῖσαν τὰς λοιπὰς, ἄχρι τοῦδε γενομένας τοιαύτης φύσεως προτάσεις μας, προτείνομεν κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας ὅρους τὴν ἐν Ἀθήναις σύστασιν τῆς Ὑμηττείου δασονομικῆς ἑταιρίας, καὶ γραφόμεθα ἀπὸ τοῦδε μέτοχοι δι' ἑκατὸν μετοχάς· ἐπιφυλαττόμενοι δὲ ν' ἀγοράσωμεν ἀκολούθως καὶ χιλίας, ἐὰν δὲν εὑρεθῶσιν ἄλλοι ἀγοραστάι· ἅμα δὲ εἰδοποιηθῶμεν ἐγγράφως ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις συμπολιτῶν μας, ὅτι ἀγοράζουσ

τριάκοντα τοὐλάχιστον ἐκ τούτων τρισχιλίας ἑτέρας μετοχάς, θέλομεν συγκαλέσει συνέλευσιν πρὸς σύστασιν τῆς Ὑμηττείου δασονομικῆς ἑταιρίας.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων, ἃς ἐπιτραπῇ δὲ ἤδη εἰς ἡμᾶς νὰ ἐπικαλεσθῶμεν πρὸς τοιοῦτόν τινα ἀγαθοεργὸν σκοπὸν καὶ τὸ ἔλεος τῆς ἐκκλησίας. Γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ πρόθυμος προστάτρια καὶ ἀντιλήπτρια τῶν χριστιανῶν· εἰς αὐτὴν ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι ὀφείλομεν ἀλώβητον τὴν διατήρησιν τῆς θρησκείας μας· εἰς αὐτὴν ὀφείλομεν τὴν διάσωσιν τῆς γλώσσης τῶν προγόνων μας, εἰς αὐτὴν ὀφείλομεν τὸ φρόνημά μας, εἰς αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος ὀφείλομεν καὶ τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνός μας, ὅστις ἐπέφερεν ἔπειτα τὴν ἀνεξαρτησίαν μας. Οὐδέποτε δὲ ὑπάρχει παράδειγμα, ὅτι ἐκώφευσεν ἡ ἐκκλησία μας εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν χριστιανῶν. Ἡ δὲ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς δασοποιΐας ἀνάγκη ἐν Ἑλλάδι εἶναι προφανεστάτη, ἡ ἐκ τῆς ἀναπτύξεως ταύτης ὠφέλεια εἶναι πανθομολογουμένη καὶ ἀνυπολόγιστος· ἡ ἄχρι τοῦδε καταστροφὴ τῶν δασῶν μας ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς αἶγας, αἵτινες χρησιμεύουσιν εἰς τὰ δάση, ὥσπερ τὰ τσιμπούρια εἰς τὰς αἶγας· καθὼς δὲ ἐρίφιον (κατσίκι), ὅσον καλῶς καὶ ἂν τρέφηται, δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀναπτυχθῇ, ὅταν φέρῃ εἰς τὸ σῶμά του τσιμπούρια, οὕτω καὶ τὰ δάση δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀναπτυχθῶσιν, ὅταν ἔχωσιν ἐν ἑαυτοῖς αἶγας· τὰς πλείστας δὲ τῶν αἰγῶν κατὰ δυστυχίαν καὶ τὰς πλείστας τῶν πρὸς δασοποιΐαν γαιῶν διατηροῦσι καὶ κατέχουσιν αἱ Μοναί, τουτέστιν οἱ εὐκτήριοι οἶκοι τῆς ἐκκλησίας. Ἅπας ὁ Ὑμηττὸς, ὡς εἴδομεν, ἀνῆκεν εἰς Μονίδρια καὶ εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἀσωμάτων· ἅπαν δὲ τὸ ὡραιότατον Πεντελικὸν ὄρος ἀνήκει ὡσαύτως εἰς τὴν φερώνυμον Μονὴν τῆς Πεντέλης· ἃς παραστήσῃ λοιπὸν ἡ ἐκκλησία εἰς τοὺς ὁσιωτάτους ἡγουμένους τῶν Μονῶν, ὅτι ἱδρὼς, τὸν ὁποῖον χύνουσιν οἱ πολῖται σήμερον πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἕνεκα τῆς γυμνότητος τῶν ὀρέων ἀγόνων γενομένων ἀγρῶν των, εἶναι ἀσυγκρίτως πλειότερος τοῦ γάλακτος τῶν τρεφομένων ἐκ τῶν μοναστηριακῶν τούτων ὀρέων αἰγῶν· ὅτι τὰ ἐρίφια καὶ ὅλαι αἱ σάρκες αὐτῶν δὲν ἀναλογοῦσιν οὔτε πρὸς τὸ πολλοστημόριον τοῦ αἵματος τῶν πολιτῶν, τοῦ δαπανομένου πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν των, οἵτινες, ὡς γνωστὸν, ἔγειναν καὶ μένουσι ξηροὶ καὶ ἄγονοι, ἕνεκα τῆς γυμνότητος τῶν ὀρέων μας· ταῦτα δὲ ἀπεγυμνώθησαν μόνον, ἵνα ὑπερπαχύνωσιν αἱ αἶγες καὶ διατρέφωνται δι' αὐτῶν οἱ ἐν τοῖς μοναστηρίοις πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυ-

χῆς αὐτῶν βιοῦντες. Ἂς ἐξορκίσῃ λοιπὸν ἡ ἐκκλησία τοὺς ὁσιωτάτους ἡγουμένους νὰ ἐξορίσωσιν ἀπὸ τὰς γαίας τῶν Μονῶν των τὰς αἴγας, καὶ τότε εἴμεθα πεπεισμένοι πληρέστατα, ὅτι καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν Μοναστηρίων θ' αὐξήσωσι τεραστίως, καὶ ἀπέραντοι ἐκτάσεις γαιῶν θὰ μετασχηματισθῶσιν εἰς δάση. Ὁ διὰ τοῦ λόγου μόνον συντελέσας μεγάλως πρὸς ἐλάττωσιν τῆς λῃστείας ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, πιστεύομεν ἀδιστάκτως, ὅτι δὲν θὰ ἀμοιρήσῃ λόγων, οὔτε θὰ ὀκνήσῃ ἵνα πείσῃ τοὺς ἡγουμένους Πεντέλης καὶ Ἀσωμάτων οὐχὶ μόνον νὰ μὴ ἐνοικιάζωσι τοῦ λοιποῦ τὰς γαίας τῶν Μονῶν των πρὸς νομὴν αἰγῶν, ἀλλὰ νὰ ἐξολοθρεύσωσι καὶ τὰς μοναστηριακὰς αἴγας. Μετ' εὐχαριστήσεως δ' ἐμάθομεν παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου, ὅτι ὁ ὁσιώτατος ἡγούμενος Πεντέλης ἐπώλησεν ἤδη τὰς αἴγας τοῦ μοναστηρίου του, καὶ ὅτι προσεχέστατα θὰ τὸν μιμηθῇ κατὰ τοῦτο καὶ ὁ ὁσιώτατος ἡγούμενος τῶν Ἀσωμάτων Πετράκη· ἀλλ' εὐσεβάστως παρατηροῦμεν, ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνον τοῦτο· θέλουσιν οἱ ὁσιώτατοι ἡγούμενοι νὰ εὐεργετήσωσι τὴν κοινωνίαν, ὅπως εὐηργέτησαν τῷ ὄντι οὐκ ὀλίγον αὐτὴν ἐμβολιάσαντες καὶ φυτεύσαντες ἄπειρα δένδρα εἰς τὰς γαίας τῶν μοναστηρίων των; θέλουσι ν' αὐξήσωσι τεραστίως τὰ εἰσοδήματα τούτων; πρέπει οὐδέποτε νὰ ἐνοικιάζωσι τὰς γαίας των πρὸς νομὴν αἰγῶν.

Θέλουσι νὰ ἴδωσιν οἱ ὁσιώτατοι ἡγούμενοι καὶ οἱ συμπολῖται μας πόσον εὐδοκιμοῦσιν αἱ ἐλαῖαι εἰς τὴν Ἀττικήν; ἂς ἐπισκεφθῶσι τὸ κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν Πατησίων κτῆμα τοῦ Κυρίου Τσαμαδοῦ· ἐν αὐτῷ πρὸ δώδεκα ἐτῶν, ἄγρια θυμάριὰ μόνον ὑπῆρχον, σήμερον δὲ ὑπάρχει ἐλαιῶν ὡραιότατος, αἱ ἐν αὐτῷ ἐλαῖαι εἶναι πλήρεις καρποῦ, ἐντὸς δὲ τὸ πολὺ δέκα ἐτῶν τοιαῦται καὶ καλλίτεραι τούτων ἐλαῖαι δυνατὸν εἶναι νὰ καλύψωσι σύμπαντα τὸν Ὑμηττὸν, μόνον ἐὰν ἐκλείψωσιν αἱ αἴγες· ἐνταῦθα μάλιστα δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ φυτεύσωμεν ἐλαίας, ὥσπερ ἐν τῷ κτήματι τοῦ Κυρίου Τσαμαδοῦ, διότι ἐν τῷ Ὑμηττῷ ὑπάρχουσιν ἑκατομμύρια ἐλαιῶν ἀγρίων καὶ αὐτοφυῶν, ἃς προφυλάξωμεν λοιπὸν αὐτὰς καὶ ἃς τὰς ἐμβολιάσωμεν, ἵν' ἀπολαύσωμεν ἐντὸς ὀλίγου καὶ καρπὸν ἄφθονον.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 25 Ὀκτωβρίου 1864.

ΑΝΑΣΤ. Ν. ΓΟΥΔΑΣ ἰατρός.